

Verenigingsnieuws Verenigingsnieuws Verenigingsnieuws Verenigingsnieuws Verenigingsnieuws Verenigingsnieuws Verenigingsnieuws Verenigingsnieuws Verenigingsnieuws

Onder redactie van de secretaris

P. Koomen, . **naturalis**, Postbus 9517, 2300 RA Leiden

e-mail koomen@naturalis.nnm.nl - website www.xs4all.nl/~nev

mei 2001

NEV

AGENDA

2001/2002

- 19/5 Excursie Afd. Oost, Rijssen
- 19/5 Excursie Vlinderwerkgroep Friesland -
Afd. Noord, Fochteloöerveen
- 24-27/5 Dipteraweekeinde Sectie Diptera,
Lottum, Noord-Limburg
- 15-17/6 ►Zomerbijeenkomst Ter Apel
- 23-24/6 Inventarisatieweekend Mierenwerk-
groep, Sallandse Heuvelrug
- 23/6 Excursie Vlinderwerkgroep Friesland -
Afd. Noord, Alde Feanen
- 4/8 Excursie Afd. Oost, Planken Wambuis
- 25/8 Excursie Vlinderwerkgroep Friesland -
Afd. Noord, Merkerheide bij Ureterp
- 31/8-2/9 Excursie Sectie Everts, Weerribben
- 13/10 Bijeenkomst Afd. Oost, Deventer
- 27/10 Bijeenkomst Mierenwerkgroep, MEC
Eindhoven
- 27/10 Najaarsbijeenkomst Sectie Ter Haar,
Lexmond
- 28/10 Bijeenkomst Afd. Noord, Leeuwarden
- 3/11 Bijeenkomst Afd. Zuid, Nijmegen
- 10/11 ►Herfstbijeenkomst
- 24/11 Bijeenkomst Sectie Snellen, Lexmond
- 21/12 ►Entomologendag
- 12/1 Bijeenkomst Afd. Oost, Deventer
- 27/1 Bijeenkomst Afd. Noord, Leeuwarden
- 9/3 Bijeenkomst Afd. Oost, Deventer
- 24/3 Bijeenkomst Afd. Noord, Groningen

►VERSLAG van de 155^e ZOMERBIJEENKOMST te Egmond, 26 t/m 28 mei 2000

O. Vorst

Deelnemers

De volgende personen namen deel: B. Aukema, M.P. Berg, Familie van de Berg, P.L.Th. Beuk, P. Boer, H.T. Edzes, J.G.M. Cuppen & Mw. A.S.W. Span, P. van Doesburg, M.B.P.Drost, J.P. Duffels & Mw. Duffels, W.N. Ellis & Mw. A.C. Ellis-Adam, A.J.A. Heetman & Mw. G.C. van Nimwegen, Th. Heijerman, W.R.B. Heitmans, D.J. Hermes, J. Huijbregts, R. Hołyński, R.M.J.C. Kleukers, P. Koomen, J. Krikken, J.H. Kuchlein & Mw. C. Kuchlein, W. Kuijken, S.C. Langeveld, M. van der Luitgaarden, B. van Maanen, A. Masseur, Mw. J.D. Prinsen, G. Romein, R.T. Simon Thomas & Mw. A.M.J. Simon Thomas-Heijmans, J. Smit, J.A.H. Smits, A.J. Threels, Sj. Tiemersma, J. van Tol & Mw. S. Kofman, G. Vierbergen, O.F.J. Vorst & J.D. Fokker, H. Wiering & Mw. Wiering, C.J. Zwakhals.

Lijst van vindplaatsen

- baz1 Bergen, Bergen aan Zee. AC 103-518.
- baz2 Bergen, Bergen aan Zee, Verbrande Pan,
Beukenduin. AC 105-518.
- cas1 Castricum, Noord-Hollands Duinreservaat,
Zeeweg, duinpoel met oever, handvangst
kruidenrijk duingrasland, hoop hooi, gesleept
bosrand met veel *Quercus robur* en *Ulmus*.
AC 103-508.
- cas2 Castricum, Noord-Hollands Duinreservaat,
Zeeweg, Krochtveld, geklopt *Salix cinerea* en
Rhamnus catharticus, gezeefd oever sloot.
AC 104-508.
- cas3 Castricum, Noord-Hollands Duinreservaat,

- Van Oldenborghweg, achter schors *Populus*, recent gegraven duinmeer met oever. AC 103-509.
- cas4 Castricum, Noord-Hollands Duinreservaat, Geversduin, gesleept, geklopt, poeltje. AC 103-507.
- cas5 Castricum, Bakkum, Noord-Hollands Duinreservaat, omgeving Koningsbosch, bosrand, wegberm, gesleept, geklopt. AC 104-510.
- cas6 Castricum, Bakkum, Noord-Hollands Duinreservaat, nabij Herenweg. AC 105-510.
- cas7 Castricum, Bakkum, Noord-Hollands Duinreservaat, geklopt van struiken. AC 104-509.
- cas8 Castricum, Noord-Hollands Duinreservaat, De Brabantse Landbouw, AC 103-506.
- cas9 Castricum, Noord-Hollands Duinreservaat, Koningsbosch. AC 105-509.
- egb Egmond, Egmond-Binnen, Herenweg, geklopt heg, sloot langs bollenveld. AC 105-512.
- egh Egmond, Egmond aan de Hoef. AC 106-515.
- egm1 Egmond, Egmond-Binnen, Noord-Hollands Duinreservaat, Lage Weg, o.a. op *Urtica dioica*. AC 103-511.
- egm2 Egmond, Egmond-Binnen, Noord-Hollands Duinreservaat, Staringweg, rietslootje, gesleept berm, potvallen met vis en mest. AC 104-511.
- egm3 Egmond, Egmond-Binnen, Noord-Hollands Duinreservaat, bosrand. AC 104-512.
- egm4 Egmond, Egmond-Binnen, Noord-Hollands Duinreservaat, Middenweg, gesleept, geklopt *Pinus*. AC 103-512.
- egm5 Egmond, Egmond-Binnen, Noord-Hollands Duinreservaat, strand. AC 102-512.
- egm6 Egmond, Egmond-Binnen, Noord-Hollands Duinreservaat, geklopt, duinplas Scheilaan. AC 103-510.
- egm7 Egmond, Egmond-Binnen, Noord-Hollands Duinreservaat, vochtig tot nat grasland, ex-bollenland, buisvallen, AC 104.1/2-511.9/512.0.
- egm8 Egmond, Egmond-Binnen, Noord-Hollands Duinreservaat, vochtige ruige kruiden vegetatie, buisvallen, AC 104.3-511.8.
- egm9 Egmond, Egmond-Binnen, Noord-Hollands Duinreservaat, vronlanden, buisvallen, AC 104.4/5-511.8.
- egm10 Egmond, Egmond-Binnen, Noord-Hollands Duinreservaat, open duindoornstruweel, o.a. buisvallen, AC 104.2-511.7/8.
- egm11 Egmond, Egmond-Binnen, Noord-Hollands Duinreservaat, kruidenvegetatie, o.a. buisvallen, 104.0-511.7.
- egm12 Egmond, Egmond-Binnen, Noord-Hollands Duinreservaat, duinriet-zandzegge-vegetatie, o.a. buisvallen, AC 103.7-511.4.
- egm13 Egmond, Egmond-Binnen, Noord-Hollands Duinreservaat, klauwtjesmosvegetatie met buntgras, o.a. buisvallen, AC 103.6-511.4.
- egm14 Egmond, Egmond-Binnen, Noord-Hollands Duinreservaat, zeereep, helm en vlierstruweel, o.a. buisvallen, AC 102-511.
- egm15 Egmond, Egmond-Binnen, Noord-Hollands Duinreservaat, zandverstuiving, buisvallen, AC 102.7-511.5.
- egm16 Egmond, Egmond-Binnen, Noord-Hollands Duinreservaat, nat kruipwilgstruweel, buisvallen, AC 102.8-511.7.
- egm17 Egmond, Egmond-Binnen, Noord-Hollands Duinreservaat, voormalig dennenbos en walstroloofbos, o.a. buisvallen AC 103.5/6-512.3/5.
- egm18 Egmond, Egmond-Binnen, Noord-Hollands Duinreservaat, rand dennenbos, AC 103.5-512.2.
- egm19 Egmond, Egmond-Binnen, Noord-Hollands Duinreservaat, duinvallei bij Reggers, natte vegetatie met kruipwilg, veenmos. AC 103.3-511.8.
- egm20 Egmond, Egmond-Binnen, Noord-Hollands Duinreservaat, duin, abelenbos. AC 104-513.
- egm21 Egmond, Egmond-Binnen, Noord-Hollands Duinreservaat, binnenduinbos met grove den. AC 104.2-512.5.
- egz1 Egmond, Egmond aan Zee, Noord-Hollands Duinreservaat, Soeckebacker, malaiseval C. Zwakhals. AC 103-513.
- egz2 Egmond, Egmond aan Zee, Noord-Hollands Duinreservaat, Robbenzand, gesleept langs fietspad, geklopt, zuigval, handvangst. AC 103-514.
- egz3 Egmond, Egmond aan Zee, Noord-Hollands Duinreservaat, 't Zegeveld, volkstuintjes, berm en ruderaal. AC 103-515.
- egz4 Egmond, Egmond aan Zee, Noord-Hollands Duinreservaat, 't Zegeveld, volkstuintjes, berm en ruderaal. AC 103-516.
- egz5 Egmond, Egmond aan Zee, Noord-Hollands Duinreservaat, 't Zegeveld, volkstuintjes, oever plasje. AC 104-516.
- egz6 Egmond, Egmond aan Zee, Noord-Hollands Duinreservaat, soortenrijk duingrasland. AC 104-515.
- egz7 Egmond, Egmond aan Zee, zeereep. AC 102-514.
- hei1 Heiloo. AC 109-512.
- hei2 Heiloo, woonwijk, Kasteel Nijenburgh. AC 109-513.
- hei3 Heiloo, park. AC 107-512.
- kaa Egmond, Egmond aan Zee, Noord-Hollands

- rin Duinreservaat, De Kaap, elfenbankje. AC 104-514.
- rin Egmond, Rinnegom, Noord-Hollands Duinreservaat, Van Oldenborghweg, zuigval. AC 104-513.
- rin2 Egmond, Rinnegom, Noord-Hollands Duinreservaat, open binnenduin met grove den en braam; begin van fietspad. AC 104.2-513.9.
- sch Schoorl, Noord-Hollands Duinreservaat, omg. De Berekuil, potvallen met vis en mest. AC 106-523.
- vre Egmond, Egmond-Binnen, kampeerboerderij Vredesteijn, gesleept bosrand met veel *Ulmus* en *Populus*, inktzwam, handvangst en gesleept kruidenrijk duingrasland, achter schors *Ulmus*, gezeefd. AC 105-511.
- wou1 Bergen, Noord-Hollands Duinreservaat, Woudweg, Transvaal, struweel, stuifduin, gezeefd hooi. AC 103-517.
- wou2 Bergen, Noord-Hollands Duinreservaat, Woudweg, bosje, struweel, natte plek. AC 104-517.
- wou3 Bergen, Noord-Hollands Duinreservaat, Woudweg, weide, bosrand. AC 105-517.

gebruikte symbolen

potval

►COLLEMBOLA – springstaarten

Matty P. Berg

De nomenclatuur van de soorten is volgens Fjellberg (1980).

HYPOGASTRURIDAE

Xenylla maritima: egm5(7 ex), hei2(40 ex)

Xenylla grisea: egm4(16 ex)

ISOTOMIDAE

Isotomurus palustris: egm4(20 ex)

Isotoma anglicana: egm5(5 ex)

Vertagopus cinereus: egm3(3 ex), egm4(22 ex)

CYPHODERIDAE

Cyphoderus albidus: egm3(2 ex)

ENTOMOBRYIDAE

Lepidocyrtus lignorum: egm4(5 ex), vre(4 ex)

Entomobrya albocincta: egm4(3 ex)

Entomobrya nivalis: egm3(4 ex), egz2(5 ex), hei2(1 ex)

Entomobrya multifasciata: egm5(5 ex), vre(4 ex)

Orchesella cincta: egm3(3 ex), egm4(1 ex),

egm5(40 ex), egz1(1 ex), vre(20 ex)

Heteromurus nitidus: egh(1 ex)

TOMOCERIDAE

Pogonognathellus flavescens: egz1(1 ex)

SMINTHURIDAE

Allacma fusca: vre(20 ex)

Literatuur

Fjellberg, A., 1980. Identification keys to Norwegian Collembola. Norsk Entomologisk Forening.

►BLATTARIA – kakkerlakken

P. Boer & J.D. Prinsen

ECTOBIIDAE

Ectobius lapponicus: cas1(1 ex.)

Ectobius panzeri: egm9(3 ex), egm13(1 ex), egm14(19 ex)

Ectobius sylvestris: egm17(1 ex)

►DERMAPTERA – oorwormen

P. Boer

FORFICULIDAE

Forficula auricularia: egm9, egm11

►THYSANOPTERA – tripsen

G. Vierbergen

AEOLOTHRIPIDAE

Aeolothrips albicinctus: cas5(7♀)

Aeolothrips melaleucus: cas5(1♀)

Aeolothrips vittatus: egm2(1♀)

THRIPIDAE

Anaphothrips obscurus: egz3(25♀)

Aptinothrips rufus: cas5(22♀, 3I^{II, 3♀}), egz3(5♀), vre(1♀, 1I^{II, 1♀})

Baliothrips dispar: egz3(1♀, 3♂)

Chirothrips aculeatus: cas5(2♀)

Chirothrips manicatus: cas5(9♀), egz3(1♀)

Dendrothrips ornatus: cas5(17♀, 1♂), egz1(1♀, 1♂)

Frankliniella intonsa: cas5(9♀, 2♂), egz3(2♀)

Limothrips cerealium: egz3(2♀)

Mycterothrips annulicornis: cas5(2♀)

Oxythrips ajugae: cas5(5♀), egm2(5♀,

6I^{II, 5♀, 1♂}), egz3(1♀, 2I^{II, 1♀, 1♂}), vre(1♀, 1I^{II, 1♀})

Rubiothrips silvarum: egz3(1♀)

Thrips brevicornis: cas5(7♀, 2♂, 14I^{II}),

egz3(1♀)

Thrips fuscipennis: cas5(3♀, 2♂), egz3(13♀, 2♂), vre(1♀)*Thrips inopinatus*: egz3(20♀, 12♂, 1 pop^{ll}, 6^{ll}_{5♀, 1♂})*Thrips major*: cas5(21♀, 12♂), egz3(4♀, 1♂), vre(3♀, 3♂)*Thrips minutissimus*: cas5(20♀, 17^{ll}, 16♀, 1♂), egz3(5♀)*Thrips nigropilosus*: egz3(11♀)*Thrips sambuci*: cas5(31♀, 3♂)*Thrips tabaci*: egz3(16♀)*Thrips trehernei*: cas5(2♂)*Thrips vulgatissimus*: egz3(9♀), vre(1♀)

PHLAEOTHIRIPIDAE

Cephalothrips monilicornis: cas5(1♀)*Haplothrips cf. leucanthemi*: egz3(4♀)*Haplothrips subtilissimus*: cas5(3♀)*Hoplothrips corticis*: vre(1♀). Onder schors van *Ulmus* sp.**Commentaar**

Mycterothrips annulicornis is een palaearctische soort, die bekend is uit Midden- en Zuid-Europa en Siberië. De soort was niet eerder verzameld in Nederland. In Zuid-Europa is deze polyfage bloementrips niet zeldzaam. *Chirothrips aculeatus* was in Nederland alleen van Scheveningen bekend, waar deze grastrips verzameld was in 1936 en 1995. Beide soorten zijn warmteminrend en ontbreken geheel in Noord-Europa (Dr. R. zur Strassen, in litt.). In het Nederlandse duingebied kunnen deze soorten blijkbaar noordelijker voorkomen.

►HETEROPTERA – wantsen

B. Aukema, J. G. M. Cuppen & D. J. Hermes

Het overzicht omvat naast waarnemingen van de auteurs ook gegevens van materiaal verzameld door P. Boer, H. T. Edzes, Th. Heijerman, Sj. Tiemersma, G. Vierbergen en O. Vorst. De nomenclatuur en volgorde zijn volgens Aukema (1989), daar waar nodig aangepast conform "The Catalogue of the Heteroptera of the Palaearctic Region" (B. Aukema & Chr. Rieger, eds). De met ^{NH} aangeduid soort was tot dusverre nog niet uit de provincie Noord-Holland bekend. De soorten met een * werden niet eerder uit het Noord-Hollands Duinreservaat gemeld.

NEPIDAE

Nepa cinerea: cas1

- * *Ranatra linearis*: cas1. In permanente niet te ondiepe wateren, bij voorkeur op stengels van emergente vegetatie, zoals riet of lis-dodde.

CORIXIDAE

Arctocorisa germari: cas3*Callicorixa praeusta*: cas3*Corixa panzeri*: cas3*Corixa punctata*: cas1, cas3, egz5*Hesperocorixa linnaei*: cas1*Hesperocorixa sahlbergi*: egb*Paracorixa concinna*: cas3*Sigara lateralis*: cas3

NAUCORIDAE

Ilyocoris cimicoides: cas1

NOTONECTIDAE

Notonecta glauca: cas1*Notonecta viridis*: cas1, cas3

PLEIDAE

Plea minutissima: cas1, cas3, egz5

HEBRIDAE

Hebrus pusillus: cas1

- * *Hebrus ruficeps*: cas1. Op bemoste oevers, ook op het wateroppervlak.

HYDROMETRIDAE

Hydrometra stagnorum: cas1, egb

VELIIDAE

Microvelia reticulata: cas1

GERRIDAE

Gerris argentatus: cas1. Op stilstaand water.*Gerris lacustris*: cas1, cas4

SALDIDAE

- * *Saldula arenicola*: egz5. Op zandige oevers.

Saldula orthochila: wou1

- * *Saldula pallipes*: cas8, egz5, wou1. In vochtige biotopen met weinig vegetatie en langs oevers.

Saldula saltatoria: cas3, cas8, egm2/3, egz5, wou1

- * *Salda littoralis*: wou1. Op spaarzaam begroeide bodems langs de kust, zouttolerant.

TINGIDAE

Acalypta parvula: egz2, wou1*Agramma laetum*: egm6, egz5, wou1*Dictyla echii*: cas1, cas2, cas4, cas8, cas9, egm2/3, egz2, vre

- * *Tingis ampliata*: cas9, wou1. Op akkerdistel (*Cirsium arvense*), de gebruikelijke

waardplant.

MIRIDAE

- * *Dicyphus epilobii*: cas9. Op harig wilgenroosje (*Epilobium hirsutum*). Buiten het reservaat niet zeldzaam. Weinig vindplaatsen in Noord-Holland.

Dicyphus globulifer: cas4, hei3

Leptopterna ferrugata: egm2/3, egz2

Stenodema calcarata: egm2/3, wou1

Stenodema laevigata: cas1, cas2, cas4, cas9, egz2, vre

Rhabdomiris striatellus: cas1, cas2, cas9, egz5, hei3

- * *Miris striatus*: cas2, cas9. Op loofbomen en -struiken. In Noord-Holland zelden waargenomen.

Lygocoris pabulinus: cas9

Orthops basalis: egm2/3

Pinalitus cervinus: cas9, egm2/3

Liocoris tripustulatus: egm2/3, hei3, vre, wou1

Capsus ater: egz2

- ^{NH} *Capsodes sulcatus sulcatus*: egm1/4, egm14. Een West-Europese soort met een Midderraan-Atlantische verspreiding, die in Nederland de noordgrens van haar areaal bereikt (Aukema, & Hermes, 1989). De derde vindplaats in Nederland na de vondst van een enkel individu bij Vorden in 1979 en de ontdekking van een omvangrijke populatie in de duinen bij Nieuw-Haamstede in 1989 op jacobskruiskruid (*Senecio jacobaea*). Bij Egmond werd ze door P. Boer verzameld in vangpotten in helm en vlierstruweel in en nabij de zeereep (een vrouwtje en twee larven). De meest noordelijke vindplaats van de soort.

Dryophilocoris flavoquadrimaculatus: cas1, cas2, cas9, egm2/3, vre

Cyllecoris histrionius: cas1, cas2, cas9, egm2/3, egm6, hei3

Macrotylus paykulli: egz2

Harpocera thoracica: cas1, cas2, cas9, egm2/3, egz2, hei3

Chlamydatus pullus: cas8, cas9, egm2/3, egz2

Sthenarus rotermundi: cas9

Psallus perrisi: cas1, cas2, egm2/3, egm6, hei3

Psallus variabilis: cas9

Psallus wagneri: cas1, cas2, egm2/3

- * *Psallus albicinctus*: cas2, cas9. Op zomereik (*Quercus robur*), opmerkelijk talrijk.

Psallus varians: cas1, cas2, cas9, egm2/3

Amblytylus nasutus: egz2

- * *Conostethus roseus*: cas8. Op buntgras (*Corynephorus canescens*) in open vegetaties op kaal zand, het zogenaamde buntgrasduin (*Violo-Corynephoretum*) (Aukema, 1988). Uit Noord-Holland bekend van de opgespoten terreinen bij Sloterdijk en uit het Gooi. De eerste vondst in de duinen.

NABIDAE

Himacerus mirmicoides: vre

Nabis ericetorum: cas9, egz2

Nabis pseudoferus: egz2

ANTHOCORIDAE

Anthocoris nemoralis: egm2/3, hei3, wou1

Anthocoris nemorum: cas1, cas9, egm2/3, egz2, hei3, vre, wou1

BERYTIDAE

Berytinus crassipes: vre

Neides tipularius: cas2, egz2, wou1

Gampsocoris punctipes: egz2, vre, wou1

LYGAEIDAE

Nysius ericae: cas8

Kleidocerys resedae: cas9, egm2/3

Cymus claviculus: cas8, egm2/3, egz5, wou1

Cymus glandicolor: cas1, cas4, egm6, wou1

Geocoris grylloides: egz2

- * *Plinthisus pusillus*: cas8, egz2. Uit mos geklopt. Door de geringe grootte en de verborgen leefwijze mogelijk vaak over het hoofd gezien.

Plinthisus brevipennis: baz1, cas1, cas8, egm2/3, egz2, egz5, wou1

Scolopostethus affinis: hei3, vre, wou1

Scolopostethus thomsoni: cas9, vre, wou1

Stygnocoris fuliginus: cas1, cas2, cas8, egz2, vre, wou1

Acompus rufipes: cas9

Beosus maritimus: wou1

Graptopeltus lynceus: baz1, cas8, egm2/3

Peritrechus geniculatus: egz2

Megalonotus praetextatus: cas2, egz2, wou1

Megalonotus sabulicola: cas8, egz2, wou1

Pionosomus varius: cas2, cas8, egm1/4, egz2, vre

Trapezonotus arenarius: cas1, cas2, egm1/4, egm2/3, egz2, wou1

COREIDAE

Arenocoris fallenii: cas2, cas8, egm2/3, egz2, vre, wou1

Ceraleptus lividus: wou1

RHOPALIDAE

Rhopalus parumpunctatus: cas2, cas8, cas9, egm2/3, egz2, wou1

CYDNIDAE

Sehirus luctuosus: cas9, wou1

Tritomegas bicolor: cas2, vre, wou1

* *Legnotus limbosus*: cas2, egm2/3, egz2. Op en onder kleefkruid (*Galium aparine*).

Aethus flavicornis: cas2, egz2, vre

THYREOCORIDAE

Thyreocoris scarabaeoides: cas8

SCUTELLERIDAE

Odontoscelis fuliginosa: egz2, wou1

Odontoscelis lineola: cas1, egz2

PENTATOMIDAE

Podops inuncta: egz2

Sciocoris cursitans: cas1, cas2, cas8, egm2/3, egz2, wou1

Aelia acuminata: cas9, vre, wou1

* *Neottiglossa pusilla*: cas9. Op grassen.

Palomena prasina: cas1, cas2, cas9, egz2

Dolycoris baccarum: cas2, cas4, cas8, egm1/4, egm2/3, egm6, egz2, wou1

Eurydema oleraceum: cas4, egz2

Pentatoma rufipes: cas9, egz5

Picromerus bidens: wou1

ACANTHOSOMATIDAE

Elasmucha grisea: cas4

Commentaar

Gegevens over de wantsenfauna van het Noord-Hollands Duinreservaat zijn deels samengevat in Woudstra (1964) en Steenbergen (1993: Nepomorpha en Gerromorpha) en deels alleen opgenomen in het gegevensbestand van de EIS-werkgroep Heteroptera (coördinator B. Aukema). Het betreft gegevens over tenminste 240 soorten, die ooit in het reservaat werden aangetroffen. In totaal werden tijdens de zomerbijeenkomst 101 soorten aangetroffen, waarvan er 15 niet eerder vermeld werden uit het Noord-Hollands duinreservaat. *Capsodes sulcatus sulcatus* werd niet eerder in Noord-Holland waargenomen en *Plinthisus pusillus* was alleen uit de provincie bekend van één oude vondst op Texel. In totaal zijn er 255 soorten wantsen met zeker-

heid aangetroffen in het Noord-Hollands Duinreservaat. Dit is iets meer dan 40% van alle Nederlandse soorten en vergelijkbaar met de soortenrijkdom op de grotere Waddeneilanden Texel en Terschelling.

Literatuur

- Aukema, B., 1988. *Conostethus venustus* fauna nov. spec. en *C. roseus* weer in Nederland waargenomen (Heteroptera: Miridae). - Entomologische Berichten, Amsterdam 48: 1-7.
- Aukema, B., 1989. Annotated checklist of the Hemiptera-Heteroptera of The Netherlands. - Tijdschrift voor Entomologie 132: 1-104.
- Aukema, B. & D.J. Hermes, 1989. *Capsodes sulcatus* in Nederland (Heteroptera: Miridae, Mirinae). - Entomologische Berichten, Amsterdam 49: 185-187.
- Aukema, B. & Chr. Rieger, 1995. Catalogue of the Heteroptera of the Palaearctic Region 1. *Enicocephalomorpha*, *Dipsocoromorpha*, *Nepomorpha*, *Gerromorpha*, *Leptopodomorpha*: i-xxvi, 1-222. Netherlands Entomological Society, Amsterdam.
- Aukema, B. & Chr. Rieger, 1996. Catalogue of the Heteroptera of the Palaearctic Region 2. *Cimicomorpha I*: i-xiv, 1-361. Netherlands Entomological Society, Amsterdam.
- Aukema, B. & Chr. Rieger, 1999. Catalogue of the Heteroptera of the Palaearctic Region 3. *Cimicomorpha II*: i-xiv, 1-577. Netherlands Entomological Society, Amsterdam.
- Woudstra, J.H., 1964. Wantsen. In: Recreatie en natuurbescherming in het Noordhollands Duinreservaat. Fauna. Uitkomsten van de inventarisatie (D. Kruizinga ed.). - Mededelingen Itbon 69, suppl. 3: 50-52.
- Steenbergen, H.A., 1993. Macrofauna-atlas van Noord-Holland: verspreidingskaarten en responsies op milieufactoren van ongewervelde waterdieren. - Basisinformatie Provincie Noord-Holland 7: 1-651.

►HOMOPTERA – bladluizen

J.D. Prinsen

CALLAPHIDIDAE

Drepanosiphum platanoides: vre (op esdoorn), egm21. Gevleugelde ♀♀.

►PSOCOPTERA – stofluizen

J.D. Prinsen

PSOCIDAE

Loensia fasciata: egm3, egm21

►NEUROPTERA – netvleugeligen

P. Boer

MYRMELEONTIDAE (MIERENLEEUWEN)

Euroleon nostras: egm13, egm14

►TRICHOPTERA – kokerjuffers

J. Huijbregts

LIMNEPHILIDAE

Enoicyla pusilla: egm2#

►MACROLEPIDOPTERA – grote vlinders

J.H.Kuchlein & J.B.Wolschrijn

De gegevens hebben betrekking op adulten, tenzij anders wordt vermeld. De tussen haakjes vermelde getallen achter de vindplaatscoderingen geven de waargenomen aantallen weer. Volgorde en nomenclatuur van de soorten zijn volgens de naamlijst van Kuchlein & De Vos (1999). Behalve door de auteurs werden gegevens verzameld door mevr. J.D. Prinsen.

PSYCHIDAE

Psyche casta: baz1(5 zakken)

ZYGAENIDAE

Zygaena filipendulae: egz 2(3)

COSSIDAE

Cossus cossus: vre(1)

PIERIDAE

Pieris rapae: baz1(2)

Pieris napi: egm3(1)

LYCAENIDAE

Polyommatus icarus: baz1(1)

NYMPHALIDAE

Coenonymphe pamphilus: baz1(1), bak(1)

GEOMETRIDAE

Macaria notata: baz1(1)

Agriopis aurantiaria: baz1(20 rupsen)

Cyclophora punctaria: baz1(2)

Cyclophora linearia: baz1(1)

Scopula flosclactata: baz1(1)

Xanthoroe montanata: egm3(1)

Epirrhoe alternata: baz1(1)

Colostygia pectinatoria: baz1(2)

Hydromena impluviata: baz1(1 rups)

Operophtera brumata: baz1(20 rupsen)

LYMANTRIIDAE

Euproctis chrysorrhoea: baz1(2 rupsen)

Euproctis similis: egz2(1 rups)

ARCTIIDAE

Tyria jacobaeae: egm3(1)

Commentaar

Vorig jaar noemden we een oogst van 30 soor-

ten "bedroevend slecht". Om het totaal van 20 soorten, dat op deze zomervergadering bijeen werd gesprokkeld, te typeren schieten dan ook woorden te kort. Door de weersomstandigheden kon vrijwel niet worden geïnventariseerd (zie het commentaar bij de bijdrage over de kleine vlinders).

Literatuur

Kuchlein, J.H. & R. de Vos, 1999. Geannoteerde Naamlijst van de Nederlandse Vlinders: 1-302. – Backhuys Publishers, Leiden.

►MICROLEPIDOPTERA – kleine vlinders

W.N. Ellis, J.H. Kuchlein & J.B. Wolschrijn

De gegevens hebben betrekking op adulten, tenzij anders wordt vermeld. De tussen haakjes vermelde getallen achter de vindplaatscoderingen geven de waargenomen aantallen weer (maar niet ieder heeft de aantallen doorgegeven). Volgorde en nomenclatuur van de soorten zijn volgens de naamlijst van Kuchlein & De Vos (1999). Behalve door de auteurs zijn gegevens verzameld door mevr. C.M. Kuchlein-Nijsten, mevr. J.D. Prinsen, alsmede door de heren J.G.M. Cuppen en C.J. Zwakhals.

MICROPTERIGIDAE

Micropterix aruncella: egm3(2)

ERIOCRANIIDAE

Eriocrania subpurpurella: baz1(20 mijnen op *Quercus robur*), vre(mijnen op *Q. robur*), egm3(idem), kaa(idem)

ADELIDAE

Adela reaumurella: egz(2)

Nemophora degeerella: baz1(5), egm3(12)

PRODOXIDAE

Lampronia luzella: egm3(1)

TISCHERIIDAE

Tischeria ekebladella: baz1(5)

TINEIDAE

Triaxomera parasitella: cas2(1)

Nemapogon cloacella: baz1(2)

Monopis laevigella: baz1(1)

BUCCULATRICIDAE

Bucculatrix ulmella: baz1(1)

GRACILLARIIDAE

Aspilaterix tringipennella: egm3(3)

Acrocercops brongniardella: baz1 (5 mijnen op *Quercus*), egm3 (mijnen op *Quercus*)

robur), vre(idem)
Phyllonorycter harrisella: baz1(1)
Phyllocnistis unipunctella: kaa (mijnen op *Populus deltoides*)
Phyllocnistis xenia: egm (mijnen op *Populus canescens*), vre (mijnen op *P. canescens*), kaa (mijnen op *P. canescens*)
YPONOMEUTIDAE
Yponomeuta padella: egm3 (50 rupsen op *Crataegus monogyna*)
YPSOLOPHIDAE
Ypsolopha parenthesella: baz1 (1 rups op *Quercus robur*)
PLUTELLIDAE
Plutella xylostella: baz1(5)
GLYPHIPTERIGIDAE
Glyphipterix simpliciella: egm3(60)
OECOPHORIDAE
Agonopterix conterminella: baz1(1 rups)
ELACHISTIDAE
Elachista argentella: baz1(5), egm3(1), egz1(1)
COLEOPHORIDAE
Coleophora gryphipennella: baz1 (1 zak op *Rosa*), egm3 (vraat op *Rosa*)
Coleophora flavipennella: baz1 (10 zakken op *Quercus robur*), egm3 (1 zak op *Q. robur*)
Coleophora badiipennella: vre (1 zak op *Ulmus minor*)
Coleophora serratella: baz1 (2 zakken), vre (vraat op *Alnus glutinosa*)
Coleophora spinella: baz1 (17 zakken, egm3 (zakken op *Crataegus monogyna*)
Coleophora lusciniapennella: baz1 (2 zakken)
Coleophora lineolea: baz1 (22 zakken), egz3 (25 zakken op *Ballote nigra*)
Coleophora discordella: egz2 (10 zakken)
Coleophora palliatella: baz1 (1 zak op *Quercus robur*)
Coleophora ibipennella: baz1 (4 zakken op *Quercus robur*)
Coleophora pennella: egm3 (zakken op *Cynoglossum officinale*)
Coleophora trochilella: egz2 (10 zakken op *Artemisia vulgaris*), vre (op *A. vulgaris*)
GELECHIIDAE
Teleiodes proximella: baz1(1)
Gelechia sororculella: baz1(1 rups)
Anacampsis populella: baz1(120 rupsen)

Anacampsis temerella: baz1(15 rupsen)
TORTRICIDAE
Syndemis musculana: egm3(1)
Apotomis semifasciana: baz1(4 rupsen)
Epinotia tetraquetra: baz1(1)
Argyroploce lacunana: egm3(1)
Epinotia cruciana: baz1(2 rupsen)
Epiblema cynosbatella: baz1(3)
Pammene regiana: cas3(1), egm5(1)
ALUCITIDAE
Alucita hexadactyla: baz1(3)
PTEROPHORIDAE
Hellinsia lienigianus: egz2 (5 rupsen op *Artemisia*)
CHOREUTIDAE
Anthophila fabriciana: egm3(5)
EPERMENIIDAE
Epermenia chaerophyllella: kaa (mijnen op *Anthriscus sylvestris*)
PYRALIDAE
Crambus lathoniellus: baz1(5), egm3(2), egz3(1)

Commentaar

We moeten er blijkbaar mee leren leven dat de zomervergaderingen zich hebben ontwikkeld tot evenementen waarbij onder volstrekt onmogelijke omstandigheden tóch nog wordt geprobeerd enkele soorten -in ons geval vlinders- onder ogen te krijgen. Al jaren luidt het oordeel over de bizarre weersomstandigheden: "Erger dan dít jaar kan het beslist niet." En dat zeggen we nu wederom, maar met nóg meer overtuiging. Immers, bij de weersverwachting werd ons een orkaan in het vooruitzicht gesteld, terwijl de radio op zondag waarschuwde voor het optreden van 'maatschappijontwrichtende omstandigheden'. Stellig als gevolg van de ervaring opgedaan gedurende een reeks van barre zomerbijeenkomsten, zijn we er toch nog in geslaagd 49 micro's te noteren. Dat zijn er meer dan tijdens de beide eerdere zomervergaderingen, toen 38, respectievelijk 39 soorten werden gevonden. Geen van de soorten van deze lijst geeft echter aanleiding tot een faunistische kanttekening. De lijst bevat alleen soorten die uit het gebeid bekend waren of daar verwacht mochten worden.

Literatuur

Kuchlein, J.H.. & R. de Vos, 1999. Geannoteerde Naamlijst

van de Nederlandse Vlinders: 1-302. Backhuys Publishers, Leiden.

►DIPTERA – vliegen en muggen

Paul L.Th. Beuk, Hans Huijbregts, Roy Kleukers & Willem Ellis

Aanvullend materiaal werd geleverd door Peter Boer (mierenpitvallen), Kees Zwakhals (Malaise-valmateriaal) en S.C. Langeveld. Het materiaal van Roy Kleukers werd gedetermineerd door Menno Reemer.

MACROCERIDAE (PADDESTOELENMUGGEN)

Macrocera phalerata: cas5

ANISOPODIDAE (VENSTERMUGGEN)

Sylvicola punctatus: egm4

Sylvicola cinctus: vre

CECIDOMYIIDAE

Jaapiella veronicae: egm3. Op *Veronica chamaedrys*.

Macrodiptosis dryobia: vre, egm3. Op *Quercus robur*.

STRATIOMYIDAE (WAPENVLIEGEN)

Beris chalybata: cas2

RHAGIONIDAE (SNAVELVLIEGEN)

Rhagio lineola: egm2

ASILIDAE (ROOFVLIEGEN)

Dioctria atricapilla: cas9, egz2

Dioctria hyalipennis: cas2, cas9

Dysmachus trigonus: egz2

Neoitamus cyanurus: cas2, cas9

Pamponerus germanicus: cas9, wou2

EMPIDIDAE (DANSVLIEGEN)

Empis digramma: vre

Empis picipes: egm3

Empis tessellata: egm4

Hilara maura: egm3, vre

Rhamphomyia crassirostris: egm3

Rhamphomyia atra: vre

Rhamphomyia barbata: egm4

HYBOTIDAE (DANSVLIEGEN)

Ocydromia glabricula: vre

Stilpon nubilus: egm2

Tachydromia umbrarum: egm3, egm4

Tachypeza nubila: egm4, egm3, egz1

DOLICHOPODIDAE (SLANKPOOTVLIEGEN)

Argyra diaphana: egz1

Neurigona quadrifasciata: cas5, egm4, egz1

Sciapus platypterus: egm3

PLATYPEZIDAE (PADDESTOELENVLIEGEN)

Paraplatypeza atra: egm3

SYRPHIDAE (ZWEEFVLIEGEN)

Brachyopa pilosa: cas9

Cheilosia albitarsis: cas2

Criorhina berberina: cas2, cas9

Dasysyrphus venustus: cas2

Episyrphus balteatus: cas2

Eristalinus sepulchralis: cas9

Eristalis pertinax: cas2, cas9

Eristalis tenax: cas2, egz2

Eupeodes corollae: cas2

Ferdinandea cuprea: cas9

Helophilus pendulus: cas2, egz2

Helophilus trivittatus: cas9

Melanostoma mellinum: cas6, egz2

Melanostoma scalare: egz2

Myathropa florea: cas2, cas4, cas9

Platycheirus albimanus: cas2, cas9

Platycheirus scutatus: cas2

Rhingia campestris: cas9

Scaeva selenitica: cas4

Syrirta pipiens: cas9

Syrphus ribesii: cas2, egz2

Xylota segnis: cas2, cas9

Xylota tarda: cas9

CONOPIDAE (BLAASKOPVLIEGEN)

Sicus ferrugineus: egz3

PLATYSTOMATIDAE

Rivellia syngenesiae: egm2

LAUXANIIDAE

Calliopum aeneum: egm3

Calliopum simillimum: egm4, egz1, vre

Homoneura subnotata: egm4

Lyciella rorida: egm3, egz1, vre

Minettia longipennis: egm3

Peplomyza litura: egm3, egm4

Tricholauxania praeusta: egm4, vre

SCIOMYZIDAE (SLAKKENDODENDE VLIEGEN)

Limnia unguicornis: egm3

Pherbellia dubia: vre

Pherbellia pallidiventris: egm3

Sciomyza simplex: egm4

Trypetoptera punctulata: egm1, egm4

ANTHOMYZIDAE

Stiphrosoma sabulosa: egm1, egm3

OPOMYZIDAE

Opomyza germinationis: vre

AGROMYZIDAE

Agromyza abiens: egm3. Op *Cynoglossum*

officinale.

Agromyza anthracina: vre, egm3, kaa. Op *Urtica dioica*.

Agromyza nana: vre, egm3. Op *Trifolium repens*.

Agromyza pseudoreptans: vre, egm3. Op *Urtica dioica*.

Amauromyza morionella: egz3. Op *Ballota nigra*.

Liriomyza artemisicola: vre. Op *Artemisia vulgaris*.

Paraphytomyza cornigera: egm3. Op *Lonicera periclymenum*.

Paraphytomyza hendeliana: egm3. Op *Lonicera periclymenum*.

Phytomyza chaerophylli: vre, egm3, kaa. Op *Anthriscus sylvestris*.

Phytomyza glechomae: vre, egm3. Op *Glechoma hederacea*.

Phytomyza lappae: kaa. Op *Arctium* sp.

Phytomyza pubicornis: vre, kaa. Op *Aegopodium podagraria*.

Phytomyza ranunculi: vre, kaa. Op *Ranunculus repens*.

Phytomyza cf. *syngenesiae*: egm3, kaa. Op *Senecio jacobaea*.

TETHINIDAE

Rhinoessa grisea: egb

CHYROMYIDAE

Gymnochiromyia flavella: egm4

SPHAEROCERIDAE

Crumomyia nitida: egm2

CAMILLIDAE

Camilla flavicauda: vre

DROSOPHILIDAE (FRUITVLIEGJES)

Drosophila busckii: vre

Drosophila subobscura: egm2

Scaptomyza graminum: egm3

Scaptomyza pallida: egb, egm3, egm4

SCATHOPHAGIDAE (MESTVLIEGEN)

Cordilurina albipes: egm3

Scathophaga furcata: egm2#, sch#

Scathophaga stercoraria: egm2#, sch#

ANTHOMYIIDAE

Pegomya nigritarsis: egm3 (op *Rumex acetosa*, *R. crispus* en *R. obtusifolius*), vre (op *Rumex obtusifolius*).

MUSCIDAE (ECHTE VliegE)

Polietes lardaria: egm2#, sch#

Thricops semicinereus: egm3

CALLIPHORIDAE (VLEESVLIEGEN)

Calliphora vicina: egm2#, sch#

Calliphora vomitoria: egm2#, sch#

Cynomya mortuorum: egm2#

Lucilia ampullacea: egm2#, sch#

Lucilia caesar: egm2#, sch#

Lucilia illustris: sch#

Lucilia sericata: egm2#

Lucilia silvarum: egm2#

Protocalliphora azurea: egm3

SARCOPHAGIDAE (DAMBORDVLIEGEN)

Ravinia pernix: egm2#, sch#

Sarcophaga haemorrhoea: egm3

Sarcophaga caerulea: sch#

Sarcophaga carnaria: sch#

Commentaar

Opmerkelijk mag zeker de vangst van *Empis picipes* Meigen worden genoemd. Deze soort werd door Van der Goot (1991) slechts van twee vindplaatsen genoemd (Nunspeet en Lattrop).

Stilpon nubilus Collin is een soort die heel weinig gevangen wordt. Alle *Stilpon*-soorten zijn zeer klein en leven dicht bij de grond of wat dieper in kruidachtige vegetatie. Als ze verzameld worden, dan is het meestal door zwaar te slepen door de vegetatie. Deze exemplaren werden aangetroffen in een mierenpitval van Peter Boer in een ruige kruidenvegetatie op vochtige ondergrond.

Sciomyza simplex Fallén is niet zo algemeen. Revier en Van der Goot (1989) geven ongeveer 25 exemplaren van twaalf vindplaatsen. Twee van die vindplaatsen liggen ook in de duinen (Noord-Hollands Duinreservaat bij Castricum en Amsterdamse Wateleidingduinen bij Heemstede). Hetzelfde geldt bijna voor *Pherbellia dubia* (Fallén): ongeveer 25 exemplaren van elf vindplaatsen waarvan twee in de Noord-Hollandse duinen (Velzen en Kennemerduinen). Van *Pherbellia pallidiventris* (Fallén) geven Revier en Van der Goot ongeveer 30 exemplaren op, maar de zeven vindplaatsen liggen bijna allemaal vlak bij de kust of in de duinen.

Utrecht, Beek, Hilversum en Valkeveen, dat waren de vindplaatsen die tot op heden bekend waren van *Stiphrosoma sabulosa* (Haliday). Het is een minuscuul vliegje met sterk gereduceerde vleugels. Hij wordt slechts zelden verzameld omdat hij zich heel diep in dichte vegetatie op-

houdt. Een aantal exemplaren werd verzameld toen diep in helmpollen werd gezocht naar pisbedden, een aantal andere viel in een mierenpitval van Peter Boer in droge klauwtjesmosvegetatie met buntgras.

Literatuur

- Goot, V.S. van der, 1991. Dansvliegen. Determineertabel voor de wat grotere soorten van het-geslacht *Empis* en alle soorten van het geslacht *Hybos* in de Benelux. Jeugdbondsuitgeverij, 's Graveland. 24 pp.
- Revier, J.M., & V.S. van der Goot, 1989. Slakkendodende vliegen (Sciomyzidae) van Noordwest-Europa. – Wetenschappelijke Mededeling van de Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging 191: 1-64.

►HYMNOPTERA SYMPHYTA - bladwespen

W.N. Ellis

TENTHREDINIDAE

- Kaliofenusa ulmi*: vre (op *Ulmus glabra*), egz3 (op *U. glabra*), kaa (op *Ulmus* sp.)
- Pseudodineura fuscata*: egm3. Op *Ranunculus repens*.

►HYMNOPTERA PARASITICA - sluipwespen

W.N. Ellis

CYNIPIDAE

- Liposthenes latreillei*: egm3. Op *Glechoma hederacea*.

►HYMNOPTERA ACULEATA p.p. – angeldragers: bijen en wespen

J. Smit

POMPILIDAE (SPINNENDODERS)

- Arachnospila anceps*: baz2(♀)
- Arachnospila trivialis*: egz5(1♀)
- Pompilus cinereus*: egz5(1♂, 1♀)
- Anoplius infuscatus*: egz5(2♂, 1♀)

EUMENIDAE (SOLITAIRE PLOOIVLEUGELWESPEN)

- Ancistrocerus trifasciatus*: egz2(1♂)

SPHECIDAE (GRAAFWESPEN)

- Tachysphex nitidus*: egm3(1♂, 2♀), egz5(2♂, 4♀)
- Pemphredon lugubris*: baz2(♂)
- Ammophila sabulosa*: egz5(1♂)

APIDAE (BIJEN)

- Osmia rufa*: egz5(1♂)
- Andrena barbilabris*: egz5(1♂, 1♀)

Bombus lucorum: egm3(1w)

►HYMENOPTERA FORMICIDAE – mieren

P. Boer, G. Vierbergen & J. Smits

In deze lijst zijn ook de mieren opgenomen die J. Krikken en J. Huijbregts in hun vallen hadden verzameld. Het gaat steeds om meer dan een kolonie, tenzij anders aangegeven. ex = werkers

FORMICIDAE (MIEREN)

- Leptothorax acervorum*: egm11, egm13
- Leptothorax albipennis*: baz2, egm11, egm13, egm15, sch#(5 ex)
- Myrmica rubra*: cas5(2 ex), egm2#(202 ex), egm3, egm7, egm8, egm9, egm10, egm14, egm16, egm17, vre(1 ex)
- Myrmica ruginodis*: baz2, cas5(2 ex), egm2#(30 ex, 1 wijfje), egm7, egm11, egm17, sch#(48 ex, 5 wijfjes), wou3
- Myrmica sabuleti*: egm3, egm9, egm10, egm11, egm12, egm13, egm15, egm18, kaa, sch#(65 ex), wou3
- Myrmica scabrinodis*: baz2, kaa
- Myrmica schencki*: egm10, egm12
- Myrmica speciosoides*: egm3, egm9, egm11, egm12, egm13, egm14
- Tetramorium caespitum*: baz2, egm2#(2 ex), egm3, egm13, kaa, wou3
- Lasius cf alienus*: egm2#(1 ex)
- Lasius flavus*: egm10, egm12
- Lasius umbratus*: egm17(1 ex)
- Lasius fuliginosus*: cas5(1 ex), egm17(1 kolonie)
- Lasius niger*: cas9(4 ex), egm3, egm8, egm9, egm11, egm14, egm16, egz3(1 ex), kaa, wou3
- Lasius platythorax*: baz2, cas5(1 ex), egm2#(2 ex), egm3, egm11, egm13(1 ex), egm17, kaa
- Lasius psammophilus*: egm3, egm9, egm10, egm12, egm13, sch#(11 ex), wou3
- Formica rufa*: egm18(1 kolonie), sch#(15 ex)
- Formica cunicularia*: cas5(1 ex), egm2#(4 ex), egm13, kaa, wou3
- Formica fusca*: baz2, egm2#(2 ex), egm10, egm11, egm12, egm13, egm15, egm17, kaa, sch#(19 ex), wou3

Commentaar

De mierenwaarnemingen wijken niet af van het beeld dat bestaat van de mierenfauna in de kalkrijke duinen van het Provinciaal Waterleidingbedrijf Noord-Holland (Boer & De Gruyter, 1999). De enige uitzondering betreft *Myrmica specioi-des*. Deze soort is in het verleden veel verward met *M. scabrinodis*. *Myrmica scabrinodis* is echter een soort van vochtige terreinen, terwijl *M. specioi-des* een voorkeur heeft voor droge, enigszins stuivende duinterreinen. Inmiddels is in allerlei duinterreinen vastgesteld dat *M. spe-cioi-des* in de duinen een vrij gewone soort is (o.a. Boer, 2001).

Uit de buisvalvangsten blijkt dat *Myrmica sabu-leti* de meest voorkomende mierensoort is in het grootste deel van de Egmondse duinen.

Literatuur

Boer, P. 2001. Mieren van de Boswachterij Schoorl. Privé-uitgave, Bergen: 1-45.

Boer, P. & T. De Gruyter, 1999. Mieren in de Noord-Hollandse duinen. Verspreidingsatlas. Provinciaal Waterleidingbedrijf Noord-Holland. BOO-onderzoeksrapport 1999-03: 1-23.

►COLEOPTERA – kevers

J.G.M. Cuppen, O. Vorst, Th. Heijerman, M.B.P. Drost, S.C. Langeveld, J. Huijbregts, S. Tiemersma, C. van de Sande, B. van Maanen & J. Kriken

Met een kleine bijdrage van P. Boer, W.N. Ellis, P. Koomen, J. Smits en C. Zwakhals

De volgorde van de families en de soorten is zo veel mogelijk gebaseerd op Brakman (1966), de naamgeving op de meest recente overzichten (Lucht, 1987; Hansen, 1996; Köhler & Klausnitzer, 1998).

Door Brakman (1966) worden 3830 soorten kevers uit Nederland gemeld, waarvan 2264 soorten ($\pm 59\%$) uit Noord-Holland. De onderstaande lijst vermeldt 512 taxa ($\pm 13\%$ van de Nederlandse soorten), waarvan 41 soorten door Brakman (1966) niet voor Noord-Holland genoemd worden (taxa, waarvan de determinatie niet zeker is (cf of sp. in de lijst) zijn hierbij niet beschouwd. Deze nieuwe soorten worden in de lijst voorafgegaan door een ^{NH} of door een cijfer. De cijfers verwijzen naar latere publikaties waarin de soor-

ten uit Noord-Holland worden gemeld, of naar persoonlijke waarnemingen: ¹: Turin, 2000; ²: Van Berge Henegouwen, 1986; ³: Cuppen, 1986; ⁴: Jansen & Van Heijnsbergen, 1986; ⁵: Vallenduuk, 1997; ⁶: Van Strien, 1980; ⁷: Kruizinga, 1964; ⁸: Van Heijnsbergen, 1970; ⁹: Vorst & Cuppen, 1995; ⁹⁹: persoonlijke waarnemingen O. Vorst, J. Cuppen of Th. Heijerman. De met een ^{NH} gemerkte soorten zijn, voor zover bekend, nog niet eerder in de provincie Noord-Holland verzameld; de met een ⁹⁹ gemerkte soorten zijn, voor zover bekend, wel na 1966 in Noord-Holland verzameld, maar nog niet gepubliceerd. Het totaal aantal 'niet gepubliceerde' soorten voor de provincie bedraagt 27, waarvan 14, voor zover bekend, nog niet eerder in Noord-Holland waren verzameld. Deze 'nieuwe' soorten zijn vooral te vinden in de families Staphylinidae en Curculionidae, benevens diverse micro-Coleoptera in uiteenlopende families.

CARABIDAE (LOOPKEVERS)

Carabus problematicus: sch#

Leistus ferrugineus: cas5, egz4

Nebria brevicollis: vre

Notiophilus aquaticus: egz5, sch#

Notiophilus palustris: egz5

Notiophilus rufipes: sch#

Elaphrus riparius: cas3, egz4, egz5, wou1

Dyschirius thoracicus: cas3, egz5

Dyschirius globosus: cas1, egm7

Omophron limbatum: cas1, cas3, egz5

Broscus cephalotes: wou1

Bembidion properans: egm7, egz5

Bembidion pallidipenne: egz5

Bembidion bipunctatum: egz5

Bembidion articulatum: cas1, wou2

Bembidion lunulatum: cas1, cas3

Trechus quadristriatus: wou1

Trechus obtusus: egm10, egm11, egm12, egm17, vre

Panagaeus bipustulatus: egz6

Badister bullatus: egm11, egz2

Harpalus affinis: egm2

Harpalus luteicornis: egz4

Harpalus neglectus: wou1, wou2. De meeste *Harpalus*-soorten worden aangetroffen in open schrale vegetaties zoals stuifzanden, heidevelden en duingraslanden.

Harpalus pumilus: cas1, cas4, egz2, egz4,

egz6, wou1
Harpalus servus: cas4, egz2, wou1
Harpalus tardus: egm6, wou1
Harpalus anxius: wou1
Harpalus serripes: vre
Stenolophus teutonus: egz4, egz5
Acupalpus brunnipes: egz5
Acupalpus dubius: cas1
Anthracus consputus: cas2
Amara ovata: cas5
Amara communis: wou1
Amara convexior: wou1
Amara curta: cas1, cas4, egz2, egz4, wou1
Amara aenea: cas1, egz2, egz6, wou1
Amara familiaris: egz2
Amara lucida: cas1, egm13, egz2, egz4, vre
Amara tibialis: vre, wou1
Amara bifrons: cas5, egz2
Amara praetermissa: egm2
Amara fulva: cas7
Poecilus versicolor: egm2#, egm7
Pterostichus vernalis: cas1
Pterostichus oblongopunctatus: sch#
Pterostichus minor: cas1
Pterostichus strenuus: cas1, cas2, egm2#, egm7, vre, wou1
¹ *Abax parallelepipedus*: sch#. Typische bossoort van de hogere zandgronden, slechts bekend van enkele duinbossen.
Calathus fuscipes: egm2, egm9, sch#
Calathus erratus: egz5, wou1
Calathus melanocephalus: sch#, vre
Calathus mollis: wou1
¹ *Calathus cinctus*: cas1, vre
Agonum muelleri: egm16
Demetrias monostigma: cas4, cas5
Paradromius linearis: cas4, egm4, rin, vre, wou3
Dromius quadrimaculatus: wou2
Calodromius spilotus: egm4
Philorhizus notatus: sch#
Syntomus truncatellus: cas1, egm2#, egm10, egm11, egm12, egm13, egz2, egz4, egz5, wou1
Syntomus foveatus: cas1, egm13, egz2, egz3, vre, wou1, wou3
HALIPLIDAE (WATERTREDERS)
Peltodytes caesus: cas1
Haliphus obliquus: egm2
Haliphus confinis: egm6

Haliphus ruficollis: cas1, egb
NOTERIDAE
Noterus clavicornis: cas1
DYTISCIDAE (WATERROOFKEVERS)
Laccophilus minutus: cas1, cas3, egm6
Hyphydrus ovatus: cas1, egm2
Hydroglyphus pusillus: cas1
Bidessus grossepunctatus: cas1. Zeer zeldzame soort van vennen en trilvenen. Twee exemplaren in een oudere duinpoel.
Hygrotus impressopunctatus: wou2
Hygrotus nigrolineatus: cas3. Vrij zeldzame pioniersoort van wateren met een kale zandbodem. Naast enkele volwassen exemplaren werden veel larven verzameld.
Hygrotus confluens: cas3
Hygrotus inaequalis: cas1, wou2
Suphrodytes dorsalis: cas1
Hydroporus umbrosus: cas1
Hydroporus tristis: cas1
Hydroporus palustris: cas1, egm2
Hydroporus erythrocephalus: egm6
Hydroporus planus: cas1, cas4, wou2
Hydroporus pubescens: egm6
Hydroporus memnonius: wou2
Graptodytes pictus: cas1
Agabus bipustulatus: cas1, egb, egm6, wou2
Agabus sturmii: egb, egm2
Agabus nebulosus: cas3
Agabus conspersus: wou2. Opmerkelijke vangst van een brakwatersoort in een duinpoel.
Agabus undulatus: egb
Agabus labiatus: wou2
Rhantus suturalis: cas1
Rhantus frontalis: cas3
Rhantus exsoletus: cas1, egb, egm2
Colymbetes fuscus: cas1, cas3
Graphoderus cinereus: cas1, egm6
Dytiscus marginalis: (cas1), (cas3), egm2
HYDRAENIDAE
Hydraena testacea: cas1
Limnebius crinifer: cas1
Limnebius aluta: cas1
HELOPHORIDAE
Helophorus aequalis: cas1, cas4, egb, egm2, egm6, wou2
Helophorus grandis: cas1, cas4
Helophorus brevipalpis: cas1, cas3, cas4, egb, egm2, wou2

Helophorus minutus: cas3, wou2

HYDROPHILIDAE (SPINNENDE
WATERTORREN)

Coelostoma orbiculare: cas1, egb, wou2

Cercyon ustulatus: cas1, egb

Cercyon melanocephalus: egm2#

Cercyon bifenestratus: cas3

Cercyon lateralis: egm2#, sch#

Cercyon convexiusculus: cas3, egb

Cercyon analis: wou1

Megasternum obscurum: cas1, egm2#, vre,
wou1

Hydrobius fuscipes: egb, egm2, wou2

Anacaena globulus: egm2

Anacaena limbata: cas1

² *Anacaena lutescens*: cas1, egb, wou2

Laccobius minutus: cas1, cas3, egm6

Laccobius bipunctatus: cas1, egb

Helochares lividus: cas1, cas3, egb, egm6,
wou2

³ *Helochares obscurus*: cas1, egb

Enochrus ochropterus: cas1

Enochrus testaceus: egm2

Cymbiodyta marginella: cas1

Chaetarthria seminulum: cas1, cas3, egb

Hydrophilus piceus: cas1, wou2. Drie
exemplaren van de zeer typische eicocon
'schip met mast' langs de oever van een
duinpoel, een volwassen exemplaar in een
andere duinpoel met veel *Carex* en mos-
sen.

SILPHIDAE (AASKEVERS)

Necrophorus humator: egm2#, sch#

Necrophorus vespilloides: egm2#, sch#

Thanatophilus rugosus: sch#

Oiceoptoma thoracica: cas5, egm2#

Dendroxena quadrimaculata: cas3, cas5,
cas7

CHOLEVIDAE

Nargus velox: egm10

Sciodrepoides watsoni: egm2#, sch#

Sciodrepoides fumatus: egm2#

Catops coracinus: egm2#

Catops tristis: egm2#, sch#

Catops chrysomeloides: sch#

Catops morio: egm2#

Catops nigriclavis: egm12. Eén van de zeldza-
mere *Catops*-soorten.

Catops fuliginosus: egm2#, sch#

Catops nigricans: egm2#, sch#

LEIODIDAE

Leiodes rufipennis: vre

Leiodes sp.: egm2#, egm16

Anisotoma humeralis: egm2

^{NH} *Agathidium nigripenne*: kaa

Agathidium laevigatum: sch#

Agathidium varians: kaa, vre

Amphicyllus globus: egm2#

CLAMBIDAE

Calyptomerus dubius: cas1

CORYLOPHIDAE

Orthoperus atomus: wou1

Orthoperus sp.: vre

PTILIIDAE

Acrotrichis atomaria: cas2

⁴ *Acrotrichis sitkaensis*: cas1

Acrotrichis intermedia: cas1

Acrotrichis fascicularis: vre

Acrotrichis brevipennis: cas1

⁴ *Acrotrichis cognata*: egm2#, sch#

SCAPHIDIIDAE

Scaphisoma agaricinum: egz6

Scaphidium quadrimaculatum: egm13

STAPHYLINIDAE (KORTSCHILDKEVERS)

Metopsia sp.: egz3

Omalium rivulare: egm2#, sch#

Omalium caesum: egm8, vre

Anthobium unicolor: cas1, egm2#

Anthobium atrocephalum: egm17, vre

Lesteva sicula heeri: egb

Carpelimus rivularis: cas1

Carpelimus corticinus: cas1

Anotylus rugosus: egb

Anotylus sculpturatus: sch#, vre

Platystethus cornutus: cas1, cas3

Bledius gallicus: egm7

Bledius pusillus: egm13, wou1. Een zeer
zeldzame soort van open zandige plaatsen.
Vrijwel beperkt tot de duinen.

Stenus clavicornis: cas1, egm7, egm9, egz6,
wou1

Stenus boops: cas1, egm6

Stenus canaliculatus: cas3

Stenus fulvicornis: egz6

Stenus cicindeloides: cas1, egb, egm6, wou2

Stenus binotatus: egm2, egm6

Stenus impressus: egm6, egz6

Lathrobium volgense: egm2#

Gyrophypnus angustatus: wou1

Xantholinus linearis: egm2#, vre

- Xantholinus longiventris*: egz6
Othius punctulatus: cas1
Othius myrmecophilus: cas1
Erichsonius cinerascens: cas1, wou3
Erichsonius signaticornis: cas1, egb
Philonthus cognatus: egm7
Philonthus succicola: egm2#, sch#
Philonthus carbonarius: cas1, egm2, egm7, egm9
Philonthus fimetarius: egm2#
Philonthus quisquiliarius: cas3, wou2
Philonthus marginatus: egm2#
Gabrius osseticus: cas2
Heterothops dissimilis: egz6
Quedius fuliginosus: egm2#
Quedius tristis: wou1
Quedius molochinus: cas1
Quedius picipes: cas1
Quedius semiobscurus: cas1, cas7, egm9
^{NH} *Quedius aridulus*: cas1
Quedius sp.: wou1
Acylophorus glaberrimus: cas1. Zeer zeldzame soort van mosrijke poelen.
Mycetoporus lepidus: vre
Mycetoporus sp.: egm2#, egm8
Ischnosoma splendidum: egz6, wou1
Sepedophilus testaceus: vre
⁹⁹ *Sepedophilus marshami*: cas1, egm10, egm17, sch#, vre. Deze algemene soort werd in 1970 gemeld van een viertal vindplaatsen in Limburg door Berger & Poot (1970).
Sepedophilus immaculatus: cas1
⁹⁹ *Sepedophilus nigripennis*: cas1, egm2#, egm12
Tachyporus solutus: egm10, egz6
Tachyporus chrysomelinus: wou2
⁹ *Tachyporus dispar*: cas1, egb, egm9, egz6. Deze zeer algemene, van *T. chrysomelinus* afgesplitste soort, werd voor het eerst gemeld uit Nederland door Sterrenburg (1992).
Tachyporus tersus: egm9. Een zeldzame soort waarvan weinig recente waarnemingen zijn.
Tachyporus atriceps: cas1
Tachyporus hypnorum: egm7
Tachyporus pusillus: egm7
Tachinus humeralis: egm2#, sch#
Tachinus signatus: egm8, egm9, egm10, egm12
Tachinus laticollis: cas1, egz6
Tachinus corticinus: cas1, egm2#, egm9, egm12, wou1
Myllaena intermedia: cas1, cas3, egb
Myllaena infuscata: cas1, egb
Cypha laeviuscula: wou1
^{NH} *Holobus flavicornis*: vre
⁹⁹ *Bolitochara obliqua*: kaa, vre
Falagria caesa: cas1
Thinonoma atra: wou2
⁹⁹ *Gnypeta rubrior*: cas1, egm6
Amischa analis: cas1, cas2, egz6
Geostiba circellaris: vre
Dacrila fallax: cas1
Liogluta alpestris nitidula: vre
Atheta luteipennis: cas1
Atheta elongatula: vre
^{NH} *Atheta volans*: cas1
⁸ *Atheta dadopora*: vre. Een gewone soort van verrotte zwammen en vochtig, rottend blad; als nieuw voor de fauna gemeld door Van Heijnsbergen (1970) van 's-Graveland en Huizen.
Atheta fungi: cas1, egm8, egm9, egm10, egm12, egm17, vre, wou1
⁹⁹ *Atheta orbata*: cas1, egm17
Ousipalia caesula: cas1, vre
Drusilla canaliculata: egm2#, egm9, egm10, egm11, egm12, egm13, egm14, sch#
Zyras limbatus: egm12
Zyras funestus: egm17. Een zeldzame mierengast.
Phloeopora testacea: vre
Calodera aethiops: cas2
Parocyusa longitarsis: vre
Meotica exilis: cas1
Oxypoda opaca: cas1, vre
Oxypoda procerula: wou1
Oxypoda praecox: egz6, wou1
Oxypoda alternans: cas1, wou1
Oxypoda haemorrhoea: wou1
Oxypoda brachyptera: egm9, wou1
PSELAPHIDAE
Euplectus karsteni: vre
Brachygluta fossulata: egm2#
Rybaxis longicornis: rin
Tychus niger: vre
HISTERIDAE (SPIEGELKEVERS)
⁵ *Hololepta plana*: cas5. Deze karakteristieke,

sterk afgeplatte, spiegelkever, levend achter schors van vooral populieren, breidt zich uit naar het noorden. De meest noordelijke vindplaats tot nu toe was Vogelenzang (Vallenduuk, 1997).

Kissister minimus: egz2

CANTHARIDAE (SOLDAATJES)

Cantharis fusca: cas2, vre

Cantharis nigricans: cas1, cas2, cas4, cas5, egm3, egm8, egm14, egz2, egz6, vre, wou2

Cantharis pellucida: wou3

Cantharis livida: cas2, egm3, vre

Cantharis decipiens: cas1, cas4, vre, wou3

Cantharis pallida: cas4, vre

Rhagonycha limbata: cas5

Rhagonycha lignosa: cas1, wou3

MALACHIIDAE

Malachius aeneus: vre

Malachius bipustulatus: cas4

Cordylepherus viridis: cas4, cas7, egz2, egz3, egz6, vre

MELYRIDAE (BASTAARDWEEKSCHILDEN)

Dasytes cyaneus: cas1, cas4, vre

Dasytes plumbeus: cas1, cas4, vre

ELATERIDAE (KNIPTORREN)

Agrypnus murina: cas2, cas4, cas5, egm8, egm10, egm11, egm13, egm14, sch#, vre, wou2, wou3

Cardiophorus asellus: vre

Dicronychus equiseti: egz3, vre

Melanotus rufipes: cas2, cas3, sch#, vre

Cidnopus aeruginosus: egm4, egm6, egz2

Ectinus aterrimus: cas1, cas2, cas4, egz6, vre, wou2

Agriotes obscurus: egm6, egm8, egz6, vre

Dalopius marginatus: cas1, cas3, egm6, vre, wou2, wou3

Denticollis linearis: cas1, cas5, egm6, egz2, vre, wou2

SCIRTIDAE

Cyphon coarctatus: vre

Cyphon laevipennis: egm2, wou2

DRYOPIDAE

Dryops ernesti: cas1

Dryops luridus: cas1, egm2, egm6, wou2

Dryops auriculatus: cas1

GEORISSIDAE

Georissus crenulatus: cas1

HETEROCERIDAE

⁶ *Heterocerus hispidulus*: cas1, cas3, egz5

BYRRHIDAE

Cytilus sericeus: cas1

BYTURIDAE

Byturus ochraceus: cas1, cas2, egz2, vre

Byturus tomentosus: egm2

KATERETIDAE

⁹⁹ *Kateretes rufilabris*: wou2

Brachypterus glaber: egm1, egz6, vre, wou3

Brachypterus urticae: cas7, egz6, vre, wou2

Brachypterolus pulicarius: egz6, vre

NITIDULIDAE

⁹⁹ *Meligethes flavimanus*: vre, wou3

Tegenwoordig een algemene soort in Nederland; weinig provincie-waarnemingen in Brakman (1966).

Meligethes coracinus: egm6, vre

Meligethes aeneus: vre

^{NH} *Meligethes sulcatus*: vre. Deze op *Lamium album* levende soort werd door Brakman (1968) voor het eerst uit Nederland gemeld van Limburg ('t Root, Wahlwiller).

Meligethes ruficornis: egz6, vre. Talrijk op de aan de bosrand groeiende voedselplant

Ballota nigra.

Meligethes planiusculus: cas1, vre

Meligethes carinulatus: vre

Meligethes sp.: egz6, vre

Soronia grisea: vre

Cychramus luteus: cas1, vre

Pocadius ferrugineus: wou2, wou3

CRYPTOPHAGIDAE

Micrambe villosus: vre

Cryptophagus dentatus: vre

PHALACRIDAE

^{NH} *Phalacrus championi*: egm2, vre. Soorten van het geslacht *Phalacrus* leven op 'roestige' *Carex* en grassen. Door Kruizinga (1964) wordt *Phalacrus fimetarius* genoemd van Wijk aan Zee.

Olibrus millefolii: egz6, vre

Olibrus corticalis: wou3

Olibrus cf liquidus: vre

Olibrus affinis: wou2

Stilbus testaceus: egz6

LATRIDIIDAE

Cartodere nodifer: vre, wou1

Enicmus transversus: egz6, wou1

Corticaria gibbosa: cas1, egz6, vre

COLYDIIDAE

Orthocerus clavicornis: cas1, egz4. Bodembewonende soort, levend van het korstmosgeslacht *Peltigera*. Vooral bekend van de duinen.

⁹⁹ *Synchita humeralis*: cas4, vre

CERYLONIDAE

Cerylon ferrugineum: kaa, vre

COCCINELLIDAE (LIEVEHEERSBEESTJES)

Subcoccinella vigintiquatuorpunctata: egz3, kaa

Coccidula scutellata: vre

Coccidula rufa: egz5

Rhyzobius litura: egz5, egz6, vre, wou3

Scymnus auritus: cas1

Scymnus suturalis: wou3

Scymnus frontalis: egz5

Tytthaspis sedecimpunctata: egz2, vre

Adalia decempunctata: cas4, vre

Coccinella septempunctata: cas2, cas5, egz2, vre

Coccinella undecimpunctata: cas2, egb, egz2, vre, wou2

⁷ *Harmonia quadripunctata*: cas4, egm1, egm2, egz2, kaa, wou3. Onder de naam *Coccinella quadripunctata* wordt deze soort (NB als ons meest zeldzame lieveheersbeestje) gemeld van Wijk aan Zee door Kruizinga (1964).

Myrrha octodecimguttata: cas4, egm4

Calvia quatuordecimguttata: cas4

Propylea quatuordecimpunctata: kaa, vre

Halyzia sedecimguttata: cas1, cas4, wou1

Psyllobora vigintiduopunctata: cas1, cas4, egz3, egz6, vre, wou2, wou3

Chilocorus bipustulatus: egz6

⁹⁹ *Exochomus quadripustulatus*: cas1

CISIDAE

Ennearthron cornutum: kaa, vre

OEDEMERIDAE

Oedemera lurida: egz2, egz3, egz6, vre

SALPINGIDAE

Salpingus planirostris: wou2

PYROCHROIDAE

Pyrochroa serraticornis: cas5, vre

ANTHICIDAE

Notoxus monoceros: egz2, egz3, egz6

MORDELLIDAE

Variimorda villosa: vre

SCRAPTIIDAE

Anaspis lurida: cas1, vre

Anaspis frontalis: cas1, vre, wou2, wou3

Anaspis maculata: cas1, cas7, egm2, egm6, vre, wou2, wou3

Anaspis regimbarti: cas1, cas2, cas4, cas7

Anaspis rufilabris: cas1

MELANDRYIDAE

⁹⁹ *Orchesia undulata*: cas4

LAGRIIDAE

Lagria atripes: cas1, cas4, wou2, wou3

Lagria hirta: wou2

ALLECULIDAE

Isomira murina: cas4, egm1, wou2, wou3

TENEBRIONIDAE (ZWARTLIJVEN)

Phylan gibbus: cas4, egm13, egz2, vre, wou1, wou2

Melanimon tibiale: cas4, cas5, vre, wou1

Crypticus quisquilius: cas5, egz2, egz6, rin, wou1

Scaphidema metallicum: egm2#, vre

^{NH} *Corticeus unicolor*: cas5

SCARABAEIDAE (BLADSPRIETKEVERS)

Aphodius sticticus: sch#

Aphodius foetidus: egm2#

Aphodius granarius: egm7

Psammmodius asper: cas5, wou1

Aegialia arenaria: wou1

Phyllopertha horticola: cas4, cas5, egm1, vre

CERAMBYCIDAE (BOKTORREN)

Grammoptera ruficornis: cas4, cas6, egm4, vre

Clytus arietis: cas1, cas5, egz1, vre

Leiopus nebulosus: cas1, cas4

CHRYSOMELIDAE (BLADHAANTJES)

^{NH} *Crioceris duodecimpunctata*: egz6

Crioceris asparagi: egm2, egm4, egz6, wou3

Cryptocephalus ocellatus: cas4

Chrysolina haemoptera: egz2

Gastrophysa polygoni: cas3, cas4

Gastrophysa viridula: wou3

Phratora laticollis: cas1, egm2, egm6, wou3

Phratora vitellinae: cas1, wou2

Galerucella pusilla: wou2

Lochmaea crataegi: cas4

Phyllotreta exclamationis: cas1

Aphtona nonstriata: egm2

Longitarsus sp.: egz6

Asiorestia motschulskii: cas1, vre

Asiorestia ferruginea: cas1, vre

Crepidodera fulvicornis: wou2

Crepidodera aurata: vre
Mantura chrysanthemi: wou3
Chaetocnema arida: egm9
Psylliodes napi: cas1, cas4
Cassida rubiginosa: cas4, egz6

BRUCHIDAE

^{NH} *Bruchidius varius*: vre. Recent door Sterrenburg (1996) voor het eerst gemeld uit Nederland (Limburg, Cottessen), vermoedelijk van *Trifolium* sp.

CURCULIONIDAE (SNUITKEVERS)

Otiorhynchus singularis: wou2
Otiorhynchus ovatus: egz2
Otiorhynchus atroapterus: egm5
Phyllobius oblongus: cas4, cas5, cas6, cas7, egb, egm4, egz2, vre
Phyllobius argentatus: cas4, cas5, egm4, egz2
Phyllobius pyri: cas7, egm6, vre, wou1, wou3
Phyllobius viridearis: cas4, cas5, cas6, cas7, egm2, egm4, egz2, egz3, egz4, egz6, rin, vre
Phyllobius pomaceus: cas1, cas4, cas5, cas6, egb, egm4, egz3, vre
Phyllobius sp.: cas4, cas5, cas6, egm4, egz2, egz3, egz4, egz6, vre
Trachyploeus scabriculus: cas1, egm2#, egz2, vre
Polydrusus sericeus: egb, egz2, vre
Polydrusus cervinus: cas4, cas5, egb, egm4, egz2, egz3, egz6, wou2, wou3
Barypeithes pellucidus: cas1, cas4, cas5
Strophosoma melanogrammum: cas4, cas5, wou3
Philopedon plagiatus: cas4, cas5, cas6, cas7, egb, egm2#, egm5, egm9, egm10, egz2, egz3, vre, wou1, wou3
Sitona griseus: vre
Sitona puncticollis: egz2
Sitona macularius: egz3
Lixus iridis: egz1
⁷ *Hypera dauci*: cas4, egz2. Door Kruizinga (1964) als *Phytonomus fasciculatus* gemeld uit het Noord-Hollands Duinreservaat uit de omgeving van Wijk aan Zee.
Hypera postica: egz2, egz3
Hypera plantaginis: egz2, egz3
Hypera nigrirostris: cas6, egz2, egz3
⁷ *Hypera venusta*: egz2, egz3. Onder de naam *Phytonomus trilineatus* vermeld door Kruizinga

(1964) van Heemskerk.
Limobius mixtus: egz2, egz6, vre
Limobius borealis: egz2, egz3, egz4, rin, vre
Hylobius abietis: egm4, sch#
Pissodes castaneus: egm4, wou3
Magdalis memnonia: egm4
Magdalis armigera: cas1, vre
Magdalis carbonaria: wou3
Magdalis cerasi: cas1, cas5, wou2
Magdalis flavicornis: cas4, cas5
Magdalis ruficornis: vre
Tanysphyrus lemnae: egb, egz2
Cossonus linearis: cas5. Door zijn levenswijze (achter schors) wordt deze snuitkever met de gebruikelijke methoden niet erg vaak verzameld.
Rutidosoma globulus: cas6
^{NH} *Neophytobius quadrinodosus*: egm11
Rhinoncus castor: vre
Rhinoncus pericarpus: cas4, cas5, cas6, vre
Rhinoncus perpendicularis: egb
Nedus quadrimaculatus: cas1, cas4, cas5, cas6, egm2, egz2, egz3, egz6, vre, wou3
Coeliastes lamii: egz2, vre
Coeliodes erythroleucos: cas1, cas5, egm3
Coeliodes ruber: cas5
Coeliodes dryados: cas5
Trichosirocalus troglodytes: cas4, cas6, egm2, egz2, egz3, egz6, rin, vre
Mogulones cruciger: cas4, egz4
Mogulones asperifoliarum: cas1, cas4, egz2, egz3, egz4, rin
Mogulones euphorbiae: egz4
Hadroplontus litura: wou2
Parethelcus pollinarius: cas1, cas4, cas5, egz2, vre
Glocianus distinctus: egz6
Glocianus punctiger: egz3
Ceutorhynchus floralis: cas6, egz6
Ceutorhynchus pyrrhorhynchus: egz2
Ceutorhynchus querceti: wou1
Ceutorhynchus alliariae: cas1, cas4, cas5, cas6, vre
^{NH} *Ceutorhynchus constrictus*: cas1, cas4, cas6
Ceutorhynchus atomus: egz3, egz6
Ceutorhynchus sulcicollis: egz2
Ceutorhynchus erysimi: egz2, egz3
Ceutorhynchus contractus: cas4, cas6, egm3, egm4, egz2, egz3, egz4, egz5, vre, wou3
Ceutorhynchus hirtulus: egz2, egz5, egz6

- Ceutorhynchus chalybaeus*: egz2
Ceutorhynchus sp.: egz4, egz5, wou3
Curculio salicivorus: cas1, egm2, wou3
Curculio pyrrhoceras: cas1, cas4, cas5, cas6, egm4, egz2, vre, wou2, wou3
Anthonomus rubi: cas4, cas5, egm2, vre, wou2, wou3
Anthonomus pomorum: cas4
Tychius squamulatus: egz6
^{NH} *Tychius junceus*: rin
Tychius picirostris: cas6, egz2, egz6, vre
Cionus alauda: cas4
Mecinus janthinus: cas5, vre
Mecinus pyraeter: cas5, egz2, egz3, egz4, egz6, vre
Gymnetron labile: cas5, egz2, egz3, egz6, rin, vre
⁹⁹ *Gymnetron pascuorum*: egz6
Gymnetron rostellum: egz2, egz3, egz5
⁹⁹ *Gymnetron collinum*: cas5
Gymnetron linariae: cas5, egz6
Rhynchaenus quercus: cas4, egm3, kaa
Rhynchaenus rufus: cas5, egb, vre
Rhynchaenus pilosus: cas1, cas5, wou2
Rhynchaenus fagi: cas1, cas4
Rhynchaenus alni: egz3
Tachyerges salicis: cas4, cas5, egm4, egz2, egz3, vre, wou2
⁹⁹ *Tachyerges decoratus*: egz2
Rhampus pulicarius: cas4, cas5
Cryptorhynchus lapathi: egm4, egz2
Thryogenes nereis: cas1
Dorytomus longimanus: egz2
Dorytomus tremulae: egz2, vre
Dorytomus dejeani: cas1, cas5
Dorytomus taeniatus: cas4
^{NH} *Comasinus setiger*: rin. Zeer zeldzame soort van kalrijke graslanden, verzameld met de zuigval.

Stenopelmus rufinasus: cas1, cas4, egm6

APIONIDAE

- Oxystoma pomonae*: cas6, cas7, egm4, egm6, egz2, egz3, egz5, egz6, vre, wou2
Oxystoma cracca: cas5, egm2, egz2, egz3, egz6
Aizobius sedi: egz2, egz3, rin. Weinig algemene snuitkever van *Sedum*-soorten, die in de korte vegetatie goed met de zuigval verzameld kan worden.

- Perapion violaceum*: cas5, cas6, egz2
Perapion hydrolapathi: cas4, cas5, egz3, egz4, vre
Perapion curtirostre: cas4, cas5, cas6, egz2, egz3, egz4, vre
Perapion marchicum: egz3, egz4, wou1
Ceratapion penetrans: cas5
Ceratapion sp.: cas5
Aspidapion radiolus: egz2
Taeniapion urticarium: egz3
Apion frumentarium: cas5, egz3, egz4, vre
Apion haematodes: egz3, rin
Apion rubiginosum: egz3
Squamapion atomarium: egm2. Deze vrij zeldzame spitsmuis leeft op *Thymus spec.*
Protapion fulvipes: cas2, cas5, egz3, egz5, egz6, vre
Protapion nigrifarse: egz2, egz3, rin, vre
Protapion apricans: vre
Protapion assimile: egz6
Protapion dissimile: egz2, egz3, egz6, vre
^{NH} *Protapion ononidis*: cas5, egz2, egz3, vre
⁹⁹ *Holotrichapion ononis*: egz2, egz3
Ischnopterapion loti: cas5, egb, egz2, egz3, egz5, egz6, vre, wou3
Melanapion minimum: cas1, cas4, cas5, egz2, wou3
Nanophyes marmoratus: cas1, cas5
ATTELABIDAE
Attelabus nitens: cas5
Pselaphorhynchites tomentosus: cas5

Commentaar

De weersomstandigheden waren dit jaar nogal variabel en behoorlijk afwijkend van de weersvoorspelling. Vrijdagmiddag was het nog aangenaam lenteweer met veel zon, weinig wind en temperaturen van 18 °C. Het diner kon dan ook nog in de open lucht geconsumeerd worden. Daarna trok de wind snel aan en barstte de regen los. Zaterdag was het, tegen de verwachting, nog aangenaam te noemen met een snel brekend wolkendek en vooral 's middags toch weer veel zon en circa 14 °C, weliswaar met veel wind. In de nacht van zaterdag op zondag trok de wind nog meer aan tot een complete storm met veel regen, zodat de zondag in het water viel. De echte entomologische doorzetter ging op zondag nog wel op pad, maar werd letterlijk de duinen uitgeblazen, zodat de resultaten

vrijwel nihil waren.

De uitgereikte vergunning stond ons toe insecten te verzamelen op wegen en paden in het Noord-Hollands Duinreservaat. Gelukkig waren de toezichthouders wat coulanter. Toen wij bij een duinpoel, en na het passeren van prikkeldraad en artikel 461 wetboek van strafrecht, gecontroleerd werden, werd, na het uitvoerig lezen van de vergunningsvoorwaarden, geen enkele opmerking gemaakt over de overtreding.

De voornaamste activiteiten vonden dit jaar plaats in een klein dungebiedje rond kampeerboerderij Vredesteijn en in het Noord-Hollands Duinreservaat tussen Castricum en Wimmenum. Bijna traditioneel stonden de potvallen met mest en vis, en de malaiseval in kilometerhokken waarin verder zeer weinig coleopterologische activiteiten plaatsvonden.

Aan de noordzijde van de kampeerboerderij ligt een klein geïsoleerd duinbos met daarin een klein schraal kruidenrijk grasland met enkele stuifkuilen. Het gebied wordt begrensd door graslanden, bollenvelden en enkele kleine sloten. Vooral op vrijdagmiddag en -avond werd dit gebiedje (vre en egb) intensief onderzocht. In dit deelgebied werden in totaal 166 keversoorten verzameld, waaronder 43 soorten die niet in het Noord-Hollands Duinreservaat werden gevonden. Opvallend was het grote aantal fytofage soorten van de familie Curculionidae, met daaronder tal van soorten die in het binnenland op dezelfde voedselplanten vaak ontbreken (bv *Limobius borealis* en *L. mixtus* onder *Erodium cicutarium*, *Coeliastes lamii* op *Lamium album* en *Gymnetron*-soorten op *Linaria vulgaris*). Relatief lang is ook de lijst van *Meligethes*-soorten, waaronder enkele bijzondere soorten.

Alle andere waarnemingen werden verricht binnen of aan de rand van het Noord-Hollands Duinreservaat, waarbij, dankzij de weersomstandigheden, vooral de binnenduinen en de bossen bezocht werden, terwijl het strand en de eerste duinenrijen nauwelijks bezocht werden. Verzameld werd in nagenoeg alle kilometerhokken tussen Castricum en Wimmenum, terwijl een deel van de potvallen nog noordelijker stonden. Een duidelijke concentratie van vangsten is niet aanwezig, zodat van een bespreking van afzonderlijke gebieden binnen het reservaat wordt afgezien. Binnen het Noord-Hollands Duinreser-

vaat werden 454 soorten kevers waargenomen en ook hier was de lijst van de Curculionidae opvallend lang. Opvallend kort was de lijst van de potvallen, vooral door het ontbreken van Histeridae en (nagenoeg) Scarabaeidae. Ook het aantal aan dood hout gebonden soorten was laag.

Door Kruizinga (1964) is een relatief lange lijst met 368 keversoorten van het Noord-Hollands Duinreservaat gepubliceerd. Deze lijst is gebaseerd op waarnemingen van S. van Heijnsbergen in de periode 1939-1955; over de verzamelintensiteit is niets bekend. Naast de absolute aantallen soorten verschillen de lijsten aanzienlijk in soortensamenstelling. Van de door Kruizinga (1964) genoemde soorten ontbreken er bijna 200 (meer dan de helft!) in onze lijst! In totaal zijn er dus van het gebied een kleine 700 keversoorten bekend. Uit bovenstaande kan geconcludeerd worden dat het werkelijk aantal voorkomende soorten in het Noord-Hollands Duinreservaat zeker 1000 soorten zal bedragen.

De verschillen tussen beide lijsten zijn niet (gemakkelijk) te verklaren. Beide lijsten geven een redelijke doorsnede van de Nederlandse keverfamilies, waarbij bij Kruizinga (1964) de waterkevers ondervertegenwoordigd zijn en in onze lijst de mestkevers. De fytofage soorten zijn in beide lijsten sterk vertegenwoordigd vooral door het grote aantal soorten snuitkevers dat verzameld werd in de diverse volkstuintjescomplexen bij Egmond. Door menselijke activiteiten zijn hier soortenrijke vegetaties ontstaan gedomineerd door akkeronkruiden en ruderaal soorten, welke op hun beurt de voedselbron voor de fytofagen vormen. Het opheffen van deze volkstuintjescomplexen zal voor een aanzienlijke achteruitgang zorgen van de biodiversiteit van het gebied.

Literatuur

- Berge Henegouwen, A.L. van, 1986. Revision of the European species of *Anacaena* Thomson (Coleoptera: Hydrophilidae). – Ent. scand. 17: 393-407.
- Berger, Chr.J.M. & P. Poot, 1970. Nieuwe en zeldzame soorten voor de Nederlandse keverfauna I. – Ent. Ber., Amst. 30: 213-221.
- Brakman, P.J., 1966. Lijst van Coleoptera uit Nederland en het omliggend gebied. – Monogr. ned. ent. Ver. 2: i-x, 1-219.
- Brakman, P.J., 1968. Korte coleopterologische Notities VIII. – Ent. Ber., Amst. 28: 108-114.
- Cuppen, J.G.M., 1986. On the habitats, distribution and life-cycles of the Western European species of the genus

- Helochares* Mulsant (Coleoptera: Hydrophilidae). – *Hydrobiologia* 132: 169-183.
- Hansen, M., 1996. Katalog over Danmarks biller. – *Ent. Meddr* 64: 1-231.
- Heijnsbergen, S. van, 1970. Coleoptera, nieuw voor de Nederlandse fauna. – *Ent. Ber., Amst.* 30: 109-110.
- Jansen, R.Ph. & S. van Heijnsbergen, 1986. Vijf soorten van het genus *Acrotichis* Motschulsky nieuw voor de Nederlandse fauna (Coleoptera: Ptiliidae). – *Ent. Ber., Amst.* 46: 7-8.
- Köhler, F. & B. Klausnitzer, 1998. Verzeichnis der Käfer Deutschlands. – *Ent. Nachr. Ber. (Dresden)*, Beiheft 4: 1-185.
- Kruizinga, D., 1964. De entomofauna. In: Recreatie en natuurbescherming in het Noordhollands Duinreservaat. – *Meded. Itbon* 69, suppl. 3: 20-52.
- Lucht, W.H., 1987. Die Käfer Mitteleuropas. Katalog: 1-324. Goecke & Evers, Krefeld.
- Sterrenburg, F.C.F., 1992. Ergänzungen zur Käferfauna der Niederlande (Coleoptera). – *Ent. Ber., Amst.* 52: 77-80.
- Sterrenburg, F.C.F., 1996. *Bruchidius varius*, eerste melding uit Nederland (Coleoptera: Bruchidae). – *Ent. Ber., Amst.* 56: 129-130.
- Strien, A.J. van, 1980. De Nederlandse soorten van de keverfamilie Heteroceridae. – *Zool. Bijdr.* 27: 10-42.
- Turin, H., 2000. De Nederlandse loopkevers, verspreiding en oecologie. – *Nederlandse Fauna* 3: 1-666.
- Vallenduuk, H., 1997. Gezocht: *Hololepta plana* en andere Histeridae. – *Sektie Everts Info* 36: 6-7.
- Vorst, O. & J. Cuppen, 1995. Verslag excursie naar de Amsterdamse Waterleidingduinen 8 mei 1993. – *Sektie Everts Info* 26: 2-3.

•MYRIAPODA – duizendpootachtigen

Matty P. Berg & P. Koomen

Het overzicht omvat naast de eigen waarnemingen ook gegevens van materiaal verzameld door Peter Boer en Roy Kleukers. De nomenclatuur van de soorten is voor de Diplopoda volgens Berg (1995), voor de Chilopoda volgens Berg (1999).

DIPLOPODA – MILJOENPOTEN

POLYXENIDAE

Polyxenus lagurus: hei2(300 ex), sch#(1 ex)

BLANIULIDAE

Proteroiulus fuscus: egm3(5 ex), egm4(14 ex), egz1(3 ex), hei1(1 ex), hei2(1 ex)

JULIDAE

Ommatoiulus sabulosus: egm1(1♂), egm2#(2♂), egm3(3 ex), egm4(41 ex), egm5(30 ex), egm6(1♂, 1♀), egm9(1 ex), egm10(3 ex), egm11(1 ex), egm14(3 ex), egm15(4 ex), egm17(1 ex), egm19(1♂, 4♀), egz1(11 ex), egz3(1♀), egz7(11 ex),

sch#(19♂, 5♀)

Tachypodoiulus niger: vre(1♂)

Cylindroiulus caeruleocinctus: egm10(1 ex), egm12(1 ex), egm15(1 ex), hei1(1 ex)

Cylindroiulus latestriatus: egh(4 ex), egm1(1♀), egm2#(3♂, 3♀), egm4(22 ex), egm5(18 ex), egm14(15 ex), egm19(1♀), egz1(5 ex), egz3(1♂, 1♀), hei1(4 ex), hei2(2 ex), vre(2 ex)

Cylindroiulus punctatus: egm3(1 ex), egm4(23 ex), egm13(1 ex), egm14(1 ex), egm17(div ex), egm19(1♂), egz1(13 ex), egz3(1 ex), hei2(7 ex), vre(36 ex)

Julus scandinavicus: egm1(2♀), egm2#(1♂, 3♀), egm3(8 ex), egm4(2 ex), egm9(1 ex), egm12(4 ex), egm17(1 ex), vre(1 ex)

Ophiulus pilosus: egm2#(2♂, 1♀)

Brachyiulus pusillus: egh(4 ex), egm1(1 ex), egz3(1 ex), vre(3 ex)

POLYDESMIDAE

Polydesmus angustus: egm2#(4♂, 3♀)

Polydesmus denticulatus: egm2#(20♂, 8♀), hei1(3 ex), hei2(5 ex), vre(2 ex)

Brachydesmus superus: vre(20 ex)

CHILOPODA – DUIZENDPOTEN

LITHOBIIDAE

Lithobius forficatus: egm3(2 ex), egm4(17 ex), egz1(5 ex), egz3(1 ex), hei1(3 ex), hei2(3 ex), sch#(1♂), vre(6 ex)

Lithobius calcaratus: egm6(1♂)

Lithobius melanops: egm1(1 ex), egm2(2 ex), egm4(1 ex), egz1(1 ex)

Lithobius microps: egm2#(2♂, 1♀), egm4(2 ex), egm19(1♂), hei1(3 ex), vre(2♂, 2♀)

Lithobius crassipes: egz1(1 ex)

CRYPTOPSIDAE

Cryptops hortensis: egm4(4 ex), hei2(3 ex), vre(5 ex)

GEOPHILIDAE

Brachygeophilus truncorum: egm4(1 ex), vre(3 ex)

Commentaar

De meeste soorten zijn algemeen tot zeer algemeen in Nederland en zijn eerder in de buurt van Egmond gevangen. Het betreft vooral droogteminnende of indifferente soorten. Een leuke waarneming is *Lithobius crassipes*. Deze soort is algemeen in het oosten van het land maar wordt

niet vaak langs de kust waargenomen. Recentelijk is de soort ook waargenomen op Texel, Ameland en Schiermonnikoog.

Literatuur

- Berg, M.P., 1995. Preliminary atlas of the millipedes of the Netherlands. Report nr. D95007, Vrije Universiteit Amsterdam.
 Berg, M.P., 1999. Naamlijst van de Nederlandse duizendpoten (Myriapoda: Chilopoda). Nederlandse Faunistische Mededelingen 8: 67-76.

►PSEUDOSCORPIONIDA – bastaardscorpionen

G. Vierbergen & P. Koomen

NEOBISIIDAE

Neobisium muscorum: vre(5♀), egm2#(1♂),
egm6(1♀)

CHELIFERIDAE

Dactylochelifer latreillei: egz3(1 adult)

►ACARI – mijten

G. Vierbergen, W.N. Ellis & P. Koomen

IXODIDAE

Ixodes ricinus: cas5(1♂), egm6(1♀)

PHYTOSEIIDAE

Amblyseius masseei: egz3(1♀)
Amblyseius zwoelferi: cas5(1♀)
Anthoseius bakeri: vre(2♀, 1♂)
Anthoseius foenilis: cas5(4♀), egz3(1♂),
 vre(1♀)
Paraseiulus soleiger: egz3(1♀)
Typhlodromus sp.(pyri-groep): egz3(1♀)
Typhlodromus setubali: egz3(1♀)

TETRANYCHIDAE

Bryobia calida: cas5(1♀)
Bryobia kissophila: cas9(3♀, 8 deutonimfen)
Bryobia lachodechiana: cas5(5♀)

ERIOPHYIDAE

Aceria macrochela: vre, egm3, kaa. Op *Acer campestre*.
Aceria macrorhynchus: egm3, kaa. Op *Acer pseudoplatanus*.
Aceria pseudoplatani: egm3, kaa. Op *Acer pseudoplatanus*.
Aceria ulmicola: egz3 (op *Ulmus glabra*), vre (op *Ulmus minor*).
Cecidophyes galii: kaa. Op *Galium aparine*.
Eriophyes goniothorax: egm3, kaa. Op *Cra-*

taegus monogyna.

Eriophyes sorbi: egm3. Op *Sorbus aucuparia*.

Commentaar

In tegenstelling tot de waddeneilanden blijken in het (Egmondse) duingebied roofmijten van de Phytoseiidae niet moeilijk te vinden. De meeste soorten werden geklopt uit grassen of uit bladverliezende loofbomen. De soortenrijkdom is hoog en, omdat deze mijten belangrijk zijn in de land- en tuinbouw voor de beheersing van kleine plaaginsecten en plaagmijten, kan dit duingebied fungeren als een 'genenbank' voor de Phytoseiidae.

►OPILIONIDA - hooiwagens

P. Koomen, P. Boer, & J.D. Prinsen

NEMASTOMATIDAE

Nemastoma lugubre: vre(1♂)

OLIGOLOPHIDAE

Lacinius ephippiatus: egm7(1 ex)

PHALANGIIDAE

Rilaena triangularis: cas2(1♀), egm2#(7♂, 9♀), egm4(1♀), egm6(3♂, 1♀), egm13(1 ex), egm14(div ex), egz3(1♂), sch#(1♂, ♀)

►ARANEIDA – spinnen

P. Koomen & J.D. Prinsen

Gebruikte vangmethoden: vooral handvangsten, slepen door vegetatie, opzuigen met exhaustor uit vegetatie en dood hout, en afzoeken van stammen. J. Huijbregts en J. Krikken leverden een spinnen afkomstig uit aasvallen, P. Boer spinnen uit mierenpitvallen, en Th. Heijerman en J.G.M. Cuppen enkele handvangsten. De nomenclatuur en volgorde zijn grotendeels volgens Van Helsdingen (1999b). De Nederlandse zijn zoals in Roberts (1998). Voor de met ^{NH} gemerkte soorten waren nog geen vondsten van de provincie Noord-Holland gepubliceerd. De soort gemerkt met ^{NL} is hierbij voor het eerst voor Nederland gepubliceerd.

AMAUROBIIDAE (NACHTKAARDESPINNEN)

Amaurobius similis (muurkaardespinn): vre(1♀)

DICTYNIDAE (KAARDERTJES)

^{NH} *Argenna subnigra* (bodemkaardertje): egm9(1♂)

^{NH} *Lathys humilis* (dennenkaardertje): rin2(4♀)

GNAPHOSIDAE (BODEMJACHTSPINNEN)

- ^{NH} *Drassodes cupreus* (gewone muisspin):
egm19(1♀, 1 subad.♀), sch#(2♂, 2♀)
Drassyllus pusillus (kleine kampoot): egm2#(1♀)
Haplodrassus signifer (heidemuisspin): sch#(2♂)
Micaria subopaca (boomstammierspin):
egm21(3♂, 2♀)

- ^{NH} *Zelotes longipes* (stekelkampoot): sch#(1♂)

CLUBIONIDAE (STRUIKZAKSPINNEN)

- Clubiona diversa* (vale zakspin): egm2#(1♂)
Clubiona frutetorum (struweelzakspin): egm4(1
subad.♀, opgekweekt)
Clubiona subtilis (kleine zakspin): egm2#(1♀)

ZORIDAE (STEKELPOOTSPINNEN)

- Zora spinimana* (gewone stekelpoot): egm1(1♀),
egm2#(1♂, 1♀)

THOMISIDAE (KRABSPINNEN)

- Ozyptila atomaria* (grote bodemkrabspin):
egm1(1♀+eicocon)
^{NH} *Ozyptila claveata* (zwarte bodemkrabspin):
egm19(1♂)
Ozyptila praticola (gewone bodemkrabspin):
egm4(1♂), egm14(1♂), egm17(2♂),
sch#(2♂)

- ^{NH} *Ozyptila trux* (grasbodemkrabspin): vre(1♂)
Xysticus cristatus (gewone krabspin): vre(1♀)
Xysticus erraticus (graskrabspin): egm19(1♂)

PHILODROMIDAE (RENSPINNEN)

- Philodromus aureolus* (tuinrenspin): egm1(1♀),
rin2(2♂, 1♀)
Philodromus cespitum (gewone rensin):
egm4(1♂), egm21(1♀)
^{NH} *Philodromus collinus* (dennenrenspin): rin2(1♂,
2♀)
Tibellus oblongus (gewone sprietspin): egm4(1
subad. ♂, opgekweekt)

SALTICIDAE (SPRINGSPINNEN)

- Ballus chalybeius* (eikenspringspin): rin2(1♀)
^{NH} *Euophrys frontalis* (gewone zwartkop):
egm1(1♂), egm19(1♂), vre(1m)
Evarcha falcata (bonte springspin): egm6(1♂)
Heliophanus aeneus (rechte blinker): egm6(1♀)
Heliophanus flavipes (gewone blinker): vre(1♂)

LYCOSIDAE (WOLFSPINNEN)

- ^{NH} *Arctosa leopardus* (moswolfspin): egm16(4♀)
Aulonia albigimana (withandje): egm2#(2♂),
egm4(1♀), egm6(1♀), egm19(1♀), vre(1♀),
^{NH} *Pardosa agrestis* (slikwolfspin): egm16(1♂)
^{NL} *Pardosa alacris* (roodpolsboswolfspin):
egm2#(1♀), egm3(1♀)

- Pardosa monticola* (duinwolfspin): egm6(1♂),
egm9(1♂), egm13(2♂, 1♀), egm19(1♀),
egh(1♀), egz3(1♂)

- Pardosa nigriceps* (graswolfspin): egm2#(3♂),
egz3(2♂), sch#(6♂, 1♀)

- Pardosa palustris* (moeraswolfspin): egm9(2♂,
1♀)

- ^{NH} *Pardosa saltans* (zwarthandboswolfspin):
egm1(1♂), egm6(4♂, 3♀)

- Trochosa terricola* (gewone nachtwolfspin):
egm1(1♀), egm2#(3♂), egm7(1♀),
egm19(2♀), sch#(1♂),

PISAUROIDAE (KRAAMWEBSPINNEN)

- Pisaura mirabilis* (grote wolfspin): sch#(1♂)

HAHNIIDAE (KAMSTAARTJES)

- ^{NH} *Hahnina nava* (heidekamstaartje): egm2#(1♂)

THERIDIIDAE (KOGELSPINNEN)

- Achaearanea lunata* (prachtkogelspin): egm3(2♂,
3♀)

- Anelosimus vittatus* (slanke kogelspin): egm6(3♂,
4♀)

- ^{NH} *Crustulina guttata* (gevekt raspinnetje): sch#(1
subad.♂)

- Enoplognatha ovata* (gewone tandkaak): egm4 (1
subad.♂, opgekweekt)

- Episus angulatus* (gewone kabelspin):
egm2#(1♂)

- Euryopsis flavomaculata* (geelplekjachtkogelspin):
egm10(1♀), egm11(1♂), erm17(1♂),
sch#(1♂), sch#(7♂),

- Neottiura bimaculata* (witbandkogelspin):
egm6(2♂, 2♀), egm2#(1 subad.♂)

- Paidiscura pallens* (kleine boskogelspin):
egm3(1♀), egm6(5♀), egm21(1♀)

- Steatoda bipunctata* (koffieboonspin): vre s:1♂

- ^{NH} *Theridion melanurum* (huisvogelspin): egm3(1♀)
Theridion tinctum (zwartringkogelspin):
egm3(1♂), egm21(1♂ 1♀),

- Theridion varians* (gewoon visgraatje): egm6(1♂),
rin2(1♂ 6♀)

TETRAGNATHIDAE (STREKSPINNEN)

- Metellina mengei* (zomerwielwebspin):
egm4(1♀), egm6(1♀),

- Pachygnatha degeeri* (kleine dikkaak):
egm2#(1♂), egm6(2♀), egm7(1♀),
egm8(2♂), egm9(2♂, 2♀), vre(3♂)

ARANEIDAE (WIELWEBSPINNEN)

- Araniella cucurbitina* (gewone komkommerspin):
egm6(1♂)

- Araniella opistographa* (tweeling-komkommer-

- spin): egm6(1♂), vre(1♀),
Gibbaranea gibbosa (boomknobbelspin):
 egm2(1♀), egm20(1♀)
Mangora acalypha (driestreepspin): vre(1♀)
Nuctenea umbratica (platte wielwebspin): cas5(1
 subad.♂, opgekweekt)
 LINYPHIIDAE (HANGMATSPINNEN)
Bathypantes parvulus (klein wevertje):
 egm2#(1♂)
Centromerus dilutus (middelste tongspinnetje):
 egm2#(1♀)
^{NH} *Centromerus sylvaticus* (gewoon zaagpalpje):
 egm10(1♀)
^{NH} *Ceratinella brevipes* (gewoon schildspinnetje):
 egm2#(1♂)
^{NH} *Cnephalocotes obscurus* (donker tepelpalpje):
 egm6(1♂)
^{NH} *Dicymbium nigrum* (donker bolkopje): egm8(1♀)
^{NH} *Diplocephalus latifrons* (tweeklauwdubbelkopje):
 cas2(1♀), egm2#(1♀), vre(11♀)
Diplocephalus picinus (gewoon vals dubbelkopje):
 cas2(2♀), vre(2♂, 2♀)
^{NH} *Drapetisca socialis* (schorskoloniespin): egm3(5
 juv.)
^{NH} *Entelecara acuminata* (voorkopstruikdwergspin):
 egm4(1♀)
^{NH} *Entelecara congenera* (bolkopstruikdwergspin):
 erm17(1♀)
Erigone atra (storingsdwergspin): egm7(1♂)
Erigone dentipalpis (aeronautje): vre(1♂)
^{NH} *Gongylidiellum vivum* (nagelpalpje): sch#(1♂)
Lepthyphantes flavipes (zwart wevertje):
 egm2#(3♂ 2♀), egm17(1♀), sch#(1♂, 1♀),
 vre(2♀)
Lepthyphantes mengei (veldwevertje):
 egm2#(3♂, 2♀), egm19(1♀), sch#(2♂)
Lepthyphantes pallidus (geknot bodemwevertje):
 egm2#(1♂)
Lepthyphantes tenuis (bodemwevertje):
 egm2#(2♀), vre(4♀)
Lepthyphantes zimmermanni (boswevertje):
 sch#(1♀), vre(1♀)
^{NH} *Linyphia hortensis* (tuinhangmatspin): vre(1♀)
Maso sundevalli (gewoon dwergstekelpootje):
 egm10(1♂)
^{NH} *Meioneta innotabilis* (groottoogprobleemspinnetje):
 rin2(1♂)
Meioneta saxatilis (spits probleemspinnetje):
 egm2#(2♂)
Micrargus herbigradus (vingerpalpputkopje):

- egm2#(1♂)
^{NH} *Minyriolus pusillus* (deukkopje): egm2#(4♂),
 sch#(1♂),
^{NH} *Moebelia penicillata* (schorsdwergspin):
 egm3(1♂), egm21(10♂)
Neriene clathrata (kruidhangmatspin): cas2(1♀)
Oedothorax fuscus (gewone velddwergspin):
 egm7(1♀), egm16(1♂)
Pelecopsis parallela (neusballonkopje): egm1(1♂)
Peponocranium ludicrum (heideballonkopje):
 egm19(2♀), sch#(2♂)
^{NH} *Pocadicnemis juncea* (bleek heidegroefkopje):
 egm2#(9♂ 2♀), egm19(1♂ 1♀), egz3(1♂),
 sch#(1♂),
Saaristoa abnormis (driepunthangmatspin):
 egm2#(1♀)
^{NH} *Walckenaeria acuminata* (periscoopspinnetje):
 erm17(1♀)

Commentaar

Totaal werden 91 soorten spinnen gevangen. Dit aantal is exact gelijk aan dat van vorig jaar, alleen waren er de laatste keer twee vangers voor nodig om hetzelfde resultaat te bereiken. Hoewel de kennis van de spinnen van Noord-Holland met Van Helsdingen (1999a) geweldig is toegenomen, blijft deze provincie wat spinnen betreft onderonderzocht. Van de gevangen soorten bleken er maar liefst 30 (33%) nog niet uit de provincie Noord-Holland bekend te zijn (zie ook Van Helsdingen, 1999b). Hier zitten ook tamelijk algemene soorten tussen, zoals *Drassodes cupreus*, *Euophrys frontalis*, *Theridion melanurum* en *Linyphia hortensis*. Er valt blijkbaar nog steeds veel te ontdekken in Noord-Holland. *Pardosa alacris* wordt hier voor het eerst voor Nederland opgevoerd. Deze soort werd vroeger samen met *P. saltans* niet van *P. lugubris* onderscheiden. *P. alacris* is de meest warmteminnende van de drie. Ook *Heliophanus aeneus* is vermeldenswaard, een springspin van zonnige plaatsen. Tot nu maar eenmaal (1876) aangetroffen in Nederland.

Literatuur

- Helsdingen, P.J. van, 1999a. Spinnen van het Zwanenwater. – Nieuwsbrief Spined 14. Natuurh. Museum Leiden.
 Helsdingen, P.J. van, 1999b. Catalogus van de Nederlandse spinnen (Araneae). – Nederlandse Faunistische Mededelingen 10: 1-189.
 Roberts, M.J., 1998. Tirion spinnengids. – Tirion, Baarn.